

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

Sibiu
II. 425

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Los
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile se acceptă
napoi.

La Alba-Iulia

Opt zile ne mai despart de adunarea dela Alba-Iulia unde biserica românească greco-catolică — *biserica cea vie!* — e chemată să rostească cuvântul cel de pe urmă în chestia înființatei episcopii greco-catolice maghiare.

După cum am anunțat într'un număr precedent, *cuvântul* încuviințare pentru ținearea adunării s'a dat, în cele din urmă, de factorii hotărâtori în ultimă instanță — și adunarea, marea adunare de protestare și sfătuire va avea loc neapărat în ziua de Miercuri 16/29 Maiu.

Lovitura ce se dă prin noua episcopie bisericească românească, *naționalității noastre*, — fiindcă ea e obiectul *pânzei*, — trebuie să accentuăm din nou că n'are pereche în toată politica de nelegiuiri pe care au făcut-o de zeci de ani atâtea guverne pe spinarea noastră. N'are pereche, având în vedere rezultatele dezastruoase pe cari le rezervă pentru integritatea bisericească și naționalității noastre. N'are pereche prin însăși gravitatea nelegiuirii, n'are pereche întru-cât acest act temerar, care a înfrățit în șovinism toate bisericile maghiare, deschide năvalei drumul cel larg, pe care cu timpul se poate dobândi mai cu succes risipirea rândurilor noastre.

Legile școlare ale contelui Apponyi ca și alte isprăvi *patriotice*, cu cari ne-au învrednicit anii mai recentți, nu constituie un pericol neînălăturabil din învățământul nostru decât numai dacă Ungaria nu se va

europeniza niciodată... Și atât de pesimiști nu trebuie să fim măcar pentru onoarea civilizației omenesti.

Cea mai nouă ispravă, însă, a politiceii pan-maghiare, episcopia lor greco-catolică, cu greco-catolici de împrumut, răpește dela noi pentru totdeauna, pe seama maghiarimei câteva zeci de sate. Și cum aceste sate ocupă o întindere mare dealungul hotarului limbei noastre, spre nord-vest, noua episcopie are frumoase perspective să-și crească hotarele în detrimentul episcopii noastre.

Episcopia maghiară, deci, la a cărei înfăptuire atâtea puteri s-au conjurat împotriva-ne, a fost asaltul decisiv al maghiarimei împotriva ființei noastre naționale și dacă tratativele pentru înființarea ei au durat atâtea vreme, cauza trebuie căutată tocmai în împrejurarea, că de îndată ce vrăjmașul n-a avut, *nu pu* terrea, curajul îndestulător pentru a merge la cale și a duce la sfârșit și să-și găsească și grea nelegiuire. O indicație a sferei trebuie căutată chiar și în tonul pertinent, în limbajul destrăbălat și în seria nesfârșită de perfidii și falsificării cu cari a contribuit o parte din presa maghiară în acest lung proces.

Corul episcopilor români greco-catolici, după cum se știe, n-a putut trezi la Roma *cuvântul* atențiune pentru dreptele sale cereri. — Și acum ne găsim în fața adu-

nării, în care turma credincioșilor ar trebui să spună cuvântul și să hotărască. Și în zilele noastre însemnate au fost toate acele adevăruri din trecutul nostru, cari s-au săvârșit prin înțința și hotărârea, izbucnite din conștiința de apărare a mulțimei în fața prieciei. Fiindcă întotdeauna poporul nostru s'a simțit plin de mândrie și tărie în credința alături de conducătorii lui, iar ei, conducătorii, plin de înțelepciune, de încredere și de hotărâre în mijlocul poporului. Intotdeauna *în acest chip* s'a întregit sufletul românesc, intrând în stăpânirea tuturor intereselor lui.

Nădăduim că în ziua de 16/29 mai va fi nici o parohie greco-catolică nu va rămâne nereprezentată la Alba-Iulia, unde fruntași și popor, cler și mireni, sunt chemați să rostească cuvântul din urmă, greu și plin de răspundere față de viitorime. Nădăduim că nu vor lipsi, cu atât mai vârtos, reprezentanții comunelor acaparate de episcopia maghiarizatoare. Nădăduim că președintele nostru nu va desminti bunul nume al înaintașilor și că adunarea dela Alba-Iulia va fi învrednicită cu majestatica demnitate pe care întotdeauna clerul nostru a avut-o și știut s'o impună, prin prezența lui, în fața te naționalității.

În momentul supraviețuirii și în lege din deprinderea noastră, în care ne-au adus la această mase fără de răspuns!

Lacoma năvală a maghiarismului, toate acaparator crește înspăimântător pe măsură ce se deschid noi spărturi în cetățuia noastră și dacă nu vom reuși acum să stărnim în sufletele noastre accentul na-

Din literaturi străine

Protecția

— Schiță de Cehov —

de Horia Petra-Petrescu

Inspectorul cercual (Fedor Petrovici Kramuşin), care obicinuia să se recomande totdeauna, *singur*, ca funcționarul cel mai liberal și mai drept, primi în cancelaria sa pe învățătorul Vremenschi.

— „Da zău, dle Vremenschi“, zise el, „dimisionarea d-tale nu se mai poate amâna. Cu o voce ca a d-tale nu este cu putință să mai dai lecții. Cum ți-ai pierdut vocea?“

— „M-am încălzit, am beut bere rece...“, șuera învățătorul.

— „Ce mai pacoste! Servește bietul om de patrusprezece ani încheiați și, de-odată, — o nenorocire ca asta! Știe naiba cum își pierde omul cariera, dintr'o nimica toată!... Ce gândești să te faci de aici încolo? Ești însurat?“

— „Am nevastă și doi copii...“, șuera învățătorul.

Urmă o pauză. Inspectorul cercual se ridică de pe scaun și se plimbă agitat dintr'un colț al odăii într'altul.

— „Zău, nu știu ce să mă fac cu d-ta“, zise el. „Învățător nu mai poți rămânea. Drept la pensie n'ai încă... Să te dau pradă sorții, iarăș, îmi este peste putință. Te ții doară de ai noștri, ai

servit patrusprezece ani — prin urmare este *datoria* noastră să-ți sărim într'ajutor... Dar cum? Ce pot face pentru d-ta?“

Urmă iarăș tăcere. Superiorul se plimba încoace și încolo, răsândindu-se din greu. Vremenschi, copleșit de durere, sta pe un colț al scaunului și se gândea și el. Deodată străluci fața inspectorului cercual de bucurie. Plecăci vesel din degete.

— „Că nu mi-a venit mai curând ideea!“, se miră el. „Ascultă ce propunere îți pot face... În săptămâna viitoare pleacă din post secretarul sedriei orfanale de aici. Dacă voești poți să ocupi locul lui. Ei, vrei?“

Vremenschi, care nu se așteptase nici chiar prin vis la un noroc atât de mare, începu să radieze de fericire, și el.

— „Atunci e bine!“ zise Fedor Petrovici. „Înaintează de pe acum o rugare...“

După plecarea lui Vremenschi simți inspectorul cercual o ușurare, ba chiar o bucurie sufletească. Ii venea bine că-și poate spune: ai săvârșit o faptă bună, nobilă, te-ai arătat iarăș ca un funcționar cum dorești să fii — liberal și drept.

Intors scasă, când s'a așezat la masă, și-a adus nevastă-sa, Nastasia Ivanovna, deodată a-minte:

— „Ei da! Era mai-mai să uit! M'a vizitat ieri Nina Sergeievna. S'a întrepus în favorul unui tânăr. Spunea că e liber un post la sedria orfanală...“

— „Postul ăsta e promis altuia...“, e întrebuse Fedor Petrovici și încreți fruntea. „Căci eu prea bine știu principiul meu de a nu ocupa niciodată vre-un post prin protecție...“

— „Da, prea bine, dar cred că cu Nina Sergeievna poți să faci o excepție. Ne iubeste ea o rudenie de a noastră, e totdeauna plină de atențiune față de noi, iar noi nu ne-am revanșat până acum cu nimica. Nu poți să o refuzi sub nici o împrejurare, Fedia! Altfel ni-ai jignit adânc pe mine, și pe dânsa!“

— „Pe cine-l recomandă?“

— „Pe Polsuchin!“

— „Pe care Polsuchin? Doară nu-i ăla, care a jucat de anul nou în casină?“

— „Pe Don Juanul ăla? Niciodată!“ Inspectorul cercual încetă să mai mănânce. „Niciodată!“ repetă el. „Să mă păzească Dumnezeu!“

— „Dar pentru ce nu?“

— „Pentruce? Pentrucă... Înțelegeți-mă, pușule, că un tânăr ca ăsta, care nu vorbește singur în numele său, ci se ascunde după niște fuste femeiești — e un ticălos. De ce nu vine în persoană la mine?“

După masă s'a lungit Fedor Petrovici în cabineta sa, pe sofa, și a început să citească gazetele și scrisorile.

„Dragă Fedor Petrovici!“ îi scria nevasta primarului. „Spuneai zilele trecute, că prețuiești în mine o psiholoagă, o ființă, care are cunoștințe adânci despre oameni. Acum ai puțința să mă pui la probă. În zilele astea are să ți-se prezinte un

rilor și statornicelor hotărâri, cu greu ne vom mai reculege altădată.

Ceiace însă, e sigur de acum e că peste cinci-zeci de sate — și după ele altele — pot fi pierdute pentru totdeauna.

Fără îndoială întâmplarea a făcut că ziua mării adunări dela Alba-Iulia va fi o zi de doliu pentru România, o zi de doliu pentru românimea întreagă. Atunci se împlinesc un veac de ani de când jumătatea mai mică a Moldovei glorioase de odinioară a îngenuchiat sub povara jugului rusesc.

Când, deci, în România se vor arboriza drapelul tricolor cernit și se va reaminti fiilor ei sîlnicul și mișelescul act săvârșit acum 100 de ani, dincolo de Prut o mână de boieri renegați în tovarășia slujbașilor guvernului muscălesc vor jubila preamărind veacu de oblăduire rusească și de întunec.

I-s'a rezervat oare Alba-Iuliei onoarea de a da acestei zile o înviorătoare scăpărare de lumină? !...

INTERNE

Sedința camerei. Înainte de începerea ședinții, pe culoare s'au lansat fel și fel de știri alarmante despre intențiile războinice ale guvernului. Ședința de azi încă n'a adevărit aceste știri și se spune, că guvernul va mai întârzi o zi cu planurile sale, pentru ca să cunoască și proiectul de soluție elaborat de Polányi, proiect pe care guvernul îl va primi mâine. În ședința de azi obstrucția s'a luptat de altfel cu mijloacele cunoscute din ședința de sâmbătă, cerând mereu ședințe secrete.

Șonul despre demisia președintelui camerei Návay, s'a adevărit azi și astfel e cert că criza a intrat de-acum în o nouă fază și de știri în una foarte sbuciumată.

Kristóffy — despre situația deputatului Ciabei, Kristóffy, și a deputatului în fața alegătorilor săi obișnuita derisivă. În chestiunea reformelor militare Kristóffy găsește o singură soluție: guvernul să prezinte un proiect de reformă provizorie, după adoptarea căruia camera să fie dizolvată și numai noul parlament să fie chemat a hotărî scarta reformei electorale. În noul parlament — disparând cadrele grupărilor de până acum — partidele se vor grupa numai din punctul de vedere al dezideratelor lor. Cu privire la soluția re-

formeii Kristóffy a fost călduros sărbătorit de alegătorii săi.

Presemnele furtunii în politică. În cercurile politice ungurești se spune că demisia lui Návay, președintele camerei, e un fapt împlinit. El s'a înfățișat sâmbătă la ministrul președinte Lukács, declarându-i, că în situația politică dată nu mai vrea să conducă ședințele camerei. Návay e considerat ca cel mai conștient spirit față de obstrucție și în consecință el nu mai poate fi conducătorul ședințelor acum, când guvernul se pregătește să înfrângă obstrucția cu armele teroarei parlamentare. Noul președinte al camerei — după cât se zvoneste — va fi un exponent al contelui Tisza, ceea ce pare foarte verosimil, după o schimbare de această natură în atitudinea guvernului nici nu i-se poate atribui altui factor politic decât „mâna de fier dela Geszt”. Succesorul lui Návay va fi deci probabil Paul Beüthy, care e cunoscut ca unul din cei mai devotați aderenți personali ai contelui Tisza.

Cel dintâi pas ce va întreprinde guvernul — se spune — va fi suspendarea regulamentului intern, invocându-se motivul intereselor superioare ale țării, cari nu mai pot fi puse, la infinit, la discreția obstrucției.

Furtuna, deci, poate să izbucnească în fiecare clipă.

Alianța „franco-română”. Sâmbătă seara a avut loc în București o întrunire convocată de d. Chilot, conferențiar la Sorbona și membru la „Alianța franceză” cu scopul de a se pune bazele unei alianțe „franco-române”.

D. Chilot ia cel dintâi cuvântul arătând, utilitatea unei alianțe „franco-române”, care să fie mereu în legătură cu „Alianța franceză” cu sediul în Paris.

Zice, că România și poporul ei — prin asemănarea cu o mare cu poporul francez — prezintă cel mai favorabil teren pentru încheierea alianței. Propune înființarea unui comitet al alianței „franco-române” în București, care să fie mereu în legătură cu comitetul central dela Paris.

D. Dissescu, zice, că pentru un moment nu vede aici, decât o expunere de sentimente. Dorește să vadă scopul practic al suszisei alianțe. Propune ca aderenții înființării alianței — să se alipească la „Cercul amicilor Analelor” aflător în capitală. Constată astăzi, o răceală a Franței față de noi, din punctul de vedere economic. Dacă Franța e hotărâtă — să strângă legăturile cu noi — apoi

acest lucru trebuie să-l facă mai ales din punct de vedere economic.

D. căpitan Creangă: Se declară de părerea d-lui Dissescu și socotește, că România trebuie să încerce a se scăpa de influența economică a Germaniei.

D. dr. Istrati: România își datorește starea ei înfloritoare de astăzi, unei mari bunevoine arătate pe vremuri de Franța. Un sprijin real dacă ar fi ca Franța să ni-l dea astăzi, acesta nu poate fi decât de ordin pur economic. România a suferit mult din cauza rezervei, pe care i-a arătat-o în timpul din urmă Franța. Primim cu bucurie un sprijin economic al Franței.

Se constituie apoi următorul comitet provizor:

Pierre Chilot, dr. Istrati, C. Dissescu, Dem. Butculescu, Saladin, dr. Duma, dr. Paulescu, G. Aslan, ing. Urlăteanu, Arthur Verona, Alex. Davila, A. Candrea, dr. Vițu, I. Simionescu-Râmnicăneanu, inginer Bartholomeo, dr. Herescu, Take Policrat, căpitan Creangă, Christache Theodoru, Michel Sipsomo, Jacques Grégoire, Demetre Hagiopol, Leo Bachelin, ing. Alexandrescu, Charles Korné, Poenaru Iatan, dr. Th. Solacolu, C. Solomonescu, Jacobson, G. Iconomu, Olimp. G. Ioan, H. Durand, D. Cerkez, B. Iconomu, G. Dichter.

Adunarea a ales apoi trei secretari, cărora se pot trimite adesiunile și anume d-nii: Take Policrat, strada Spătar 9; Olimp Gr. Ioan, strada dr. Kalinderu 30; G. E. Iconomu, bulevardul Pake 7, (București).

La sfârșit se dă cetire telegramelor de adesiune sosite din partea d-lor dr. Vitu (Galați), Al. Davilla, inginer Bartholomeu (Cernavoda) etc. etc. În curând se va convoca o nouă adunare pentru discutarea statutelor.

Situația în Bosnia. Generalissimul Potiorek vicepreședintele Bosniei a fost primit în audiență specială sâmbătă înainte de amiază la Majestatea Sa. După audiență Potiorek a avut o întrevedere cu ministrul comun de finanțe și încă în aceeași zi seara s'a reintors la Sereievo. Tratatările în chestiunea căilor ferate din Bosnia vor fi curând reluate în ministerul de finanțe. Pește puține zile vor fi prezentate în dieta bosniacă mai multe proiecte de legi însemnate. Astfel se va debata în primul rând legea asupra înființării de noi școli populare și în legătură cu aceasta se va hotărî și sporirea grădinelor de copii.

tinăr, îl cheamă Polsuchin. Il cunosc și-l prețuiesc ca pe un tinăr plăcut. Are să candideze la postul de secretar la sedria orfanală. Un tinăr foarte simpat. Acordându-i sprijinul D-tale, mă decbligi pe mine, etc., etc.

— „La nici un caz!”, își zise inspectorul cercual. „Ferească Dzeu!”

Din ziua aceea începând n'a trecut zi să nu primească scrisori, în cari îl era recomandat Polsuchin.

Intr'o lună dimineață a apărut Polsuchin în persoană, un tinăr gras, cu o față rasă, de jocheu, într-un costum nou, negru...

— „În afaceri oficiale dăm informații numai în cancelarie”, zise Fedor Petrovici sec, după ce a aflat scopul vizitei.

— „Pardon, dar cunoșcătii noastre comuni mi-au dat sfatul, să mă adresez Dvoastră aici”.

— „Hm...”, mormăi Fedor Petrovici, privind plin de ură la ghetele de lac ale tânărului. „După cât știu: tatăl d-tale este om bogat. — de ce aspiri deci la un post, care îți aduce o leafă atât de mică?”

— „N'o fac pentru leafă, ci numai așa... E, totuși, o funcție a statului...”

— „Nu-i vorba... Dar știu eu prea bine — într'o lună te saturei de funcție și te lași de ea, până când eu am aici candidați, pentru cari postul este o chestie de existență. Fieți ființe, cari, n'au din ce să trăiască, mă înțelegeți, pentru cari...”

— „N'am să mă las de oficiu...” întrepruse

Polsuchin. „Pe cuvântul meu de onoare! Am să-mi pun toate puterile...”

Inspectorul cercual se năcăji.

— „Ascultă!”, zise el, surizând disprețuitor. „Pentru ce n'ai venit direct la mine? Pentru ce ai crezut că este mai consult să trimiți înaintea d-tale doamne ca să vorbească pentru d-ta?”

— „N'am știut că n'are să vă fie pe plac”, răspunse Polsuchin târbăcit.

„De altfel, dacă nu dați multă importanță scrisorilor de recomandare, pot să vă arăt și certificate...”

Scoase o hârtie din buzunar și o întinse inspectorului. De desubtul certificatului formulat într'o limbă de cancelarie, se afla iscălitura guvernului. Se vede că a subscris guvernul fără ca să citească ce subscie, poate chiar numai ca să se scape de o doamnă, care nu-l mai slăbea cu rugămintele ei.

— „Aici nu mai am cum să scap! Trebuie să mă supun! Ascult de guvernor”, își gândi Fedor Petrovici, după ce a cetit certificatul — și suspină. „N'ai ce să zici! — Înaintează-ți rugarea mâine!” zise el cu glas tare.

După plecarea lui Polsuchin fu cuprins cu desăvârșire de un sentiment de greață.

— „O secătură ca asta!”, murmură el, plimbându-se dintr'un colț într'altul al odăii. „Tot și-a ajuns scopul! Ce mai marțafoni! Ce mai vânători de carieră, prin protecție de fuste! Monstru! Vită cornută!”

Scuipă spre ușa, pe care a dispărut Polsuchin,

dar ajunsese, deodată, în culmea perplexității, când intră pe aceeași ușă o doamnă, nevasta președintelui dela judecătoria.

— „Viu numai pentru o minută, numai pentru o minută...”, începu doamna. „Sezi jos, stima-bile, și ascultă-mă cu atențiune. Iată de ce e vorba: Aveți un post vacant. Are să vină la d-ta, azi sau mâine un tinăr — îl cheamă Polsuchin...”

Doamnei îi toca gurița mai departe, inspectorul cercual o privea cu ochii împăengeniți, ca un om gata să i-se facă rău. O privea și surădea cu toată curtoazia...

Când a primit, în ziua următoare, pe Vremenschi în cancelarie, n'a fost capabil să-i mărturisască adevărul. Voia să scape cu orice preț, își perduse capul și nu știa cum să înceapă și ce să-i spună. Voia să se scuze în fața învățătorului și să-i spună adevărul pe șleau, limba îi era însă greoaie, ca unui bețiv, îi ardeau urechile ca focul, și se simți de-odată jignit, afăcat la onoare, fiindcă era silit să joace un astfel de rol nevrednic — în cancelaria sa, în fața subalternilor săi.

Isbi fără de veste cu mâna în masă, sări în sus și strigă infuriat:

— „N'am nici un post pentru d-ta! Nu, de o mie de ori nu! Lasă-mă în pace! Eii, drăcia dracului! Nu mă mai năcăji cu prezența d-tale! Fa-mi plăcerea și te du la — dracu!”

... Strigă cuvintele astea în față, învățătorului, și eși repede din cancelarie...

Habsburgii și Ungaria

— Câteva adevăruri „patriotice” —

Sub titlul de mai sus, marea revistă politică, „Le Courier Européen”, întemeiată de neuitatul nostru apărător, Björnsterne Björnson, și cunoscută prin interesul cel mare care-l arată cauzei claselor și a popoarelor oprimare și prin spiritul luminat și imparțial ce pune în dezbateră lor, ne surprinde în nr. 9 din 10 mai a. c. cu o foarte curioasă prestație a unui domn publicist ungar Szécsén Jenő — care nu ne poate mira în-leajuns că a putut să se strecoare, cu îndrăznețele neadevăruri ce conține, în coloanele acestui organ.

În cele ce urmează reproducem în întregime acest articol, din care se poate vedea, nu numai curajul caracteristic cu care „patrioții” unguri, induc în eroare opinia publică în străinătate, dar și metoda cu care operează învălindu-le în haina întotdeauna simpatice a luptei împotriva tiraniei:

Iată articolul:

A doua zi după stabilirea regimului dualist austro-ungar, habsburgii au înțeles că această căsnicie este absolut provizorie și că maghiarii vor căuta, mai curând sau mai târziu, o nouă ocazie pentru a restabili independența completă a Ungariei față de Austria. De atunci, Camarila din Viena, nu a urmărit alt scop decât acela de a asigura cât mai mult timp cu putință această stare de lucruri provizorie. Prin tot felul de intrigi, ea a încercat a convinge pe maghiari de interesele naționale ce-l aveau de a rămâne liniștiți și a renunțat la visul, pe care o Ludovic Kossuth încercase, înzadar, a-l realiza. Ea a început prin a linguși și exploata susceptibilitatea lor națională; și grație acestor manopere patriotismul maghiar s-a schimbat încetul cu încetul, într-un șovinism nălimat și cu totul brutal față de naționalitățile regatului.

În această primă perioadă a dualismului, naționalitățile a trecut prin zile de tot penibile. Aceasta totuși le-a servit de loțiune și le-a permis să aprecieze recunoștința Habsburgilor pentru serviciile aduse în 1848—49.

Dar antagonismul între maghiari și naționalități, provocat și susținut, pe față sau pe sub mână, de către Camarila din Viena, poate să se explice și într-o măsură să se justifice, dacă se ia în seamă că naționalitățile, în loc de a combate umăr la umăr cu maghiarii pentru a face să triumfe cauza independenței ungare, proclamată de către Kossuth și de a se bucura într-o egală măsură de ea, au preferat dimpotrivă a ajuta pe Habsburgii a distrage aceste eforturi, în speranță de a deveni autonome.

Ca toate aceste intrigi și împotriva tuturor acestor reclamațiuni, maghiarii, au sfârșit prin a vedea clar în jurul lor și în urma lor. Ei s-au crezut destul de tari pentru a face față elementelor intransigente ale naționalităților, și de a-și sprijini într-o măsură destul de grea revendicările lor în fața coroanei. Naționalitățile, din partea lor, au sfârșit prin a recunoaște greșala ce comiseseră și interesul comun ce-l au de a renunța la politica autonomistă și separatistă. În aceste condiții partidul independenței a hătărit să se apropie de naționalități în vederea unei acțiuni comune, în interes comun.

În fața acestei politici de apropiere, Habsburgii, au recurs la singurul mijloc de care mai dispun, anume violența: ei au stabilit în Ungaria regimul absolutist, așteptând ca intrigile scornite în Croația, în Bosnia și în Albania să le aducă noi ajutoare.

Este dificil a prevedea rezultatul crizei constituționale actuale în Ungaria. De o parte, o mare parte a poporului ungar, de acord cu naționalitățile, reclamă sufragiul universal și refuză de a acorda noi credite pentru armamentul și augmmentarea contingentelor militare. De altă parte, regele prin organul noului său guvern care are de șef pe d. L. Lukács, promite sufragiul universal și oferă chiar de acum un sufragiu mai întins decât cel care este în vigoare, dar cere în același timp în chipul cel mai stăruitor creditele de 418 milioane pentru armamentele militare.

După proiectele d-lui Lukács, numărul alegătorilor va fi ridicat dela 1.221.741 la 2.200.000.

Se vor crea vre-o sută de circumscripții electorale, și anume: 30 în orașe și 70 în comitatele ungare. În cele 30 de circumscripții urbane orice cetățean în vârstă de 20 de ani va avea drept de vot. În cele 70 de circumscripții rurale, orice cetățean va avea drept de vot cu condiția însă de a ști scrie și citi, și votul va fi secret. Dar în tot restul celorlalte circumscripții, dreptul de vot va depinde de un minimum de impozit plătit și votul va fi public. D. Lukács speră să câștige pentru cauza sa pe socialiști, despre care spune pe față că, fiind în majoritate în unele orașe, ei vor obține atâtea scaun câți oameni capabili vor avea.

A acorda noi credite militare în aceste condițiuni ar fi pentru Ungaria a fortifica în chip neobiceiuit pe opresorul său.

Cu atât mai mult cu cât regele inzistă în scrisoarea sa adresată contelui Khuen Hóelvary asupra pretențiilor lui drepturi retative la chemarea claselor rezervei, la care nu înțelege să renunțe. Dar e știut că guvernele abuzează de aceste chemări în momentul precis al alegerilor generale și dacă poporul maghiar și-ar da consimțământul la aceasta ar fi și mai rău. Actualmente, guvernele fac în general alegerile la toamna verii, atunci când o mare parte a alegătorilor se găsește sub drapel la manevre. Dar dacă regele ar putea uza de pretențiile lui drepturi și a reclama toată rezerva, nu va avea atunci decât funcționarii și jandarmii cari să voteze în numele întregului popor maghiar.

Iată de ce partidul independenței și mai ales partidul lui Jasth, de acord cu naționalitățile, hotărâse de a rezista cu orice preț camarilei din Viena, și iată de ce ei reclamă, că sufragiul universal să tranșeze singur toate chestiunile.

Dar la Viena este mai mare grabă de a obține noile credite, decât de a se acorda votul universal în Ungaria.

Într-adevăr în 1914 va fi reînviată tripla alianță. Împăratul Francisc Iosif voiește, că monarhia să fie în plină putere în momentul acestei reînviări. Se spune în cercurile bineinformate, că acest ordin vine dela Berlin pentru a constrânge pe Italia să rămâie în Triplicea. Alții pretind, că există planuri ascunse austro-italiene în vederea unei acțiuni austro-italiene în Balcani.

Poporul maghiar, refuză de a face de aici înainte nici cea mai mică jertfă pentru regele Prusiei.

La Viena, se caută de a se servi de cele două nenorocite provincii, unindu-le, în același timp cu Dalmația, Croației pentru a ține în respect pe unguri.

Aceasta este de altfel recunoștința tradițională ce Habsburgii o arată tuturor acelor care au contribuit la creșterea bogăției și a puterii lor.

Cum vedeți, după patriotul maghiar, dacă ungurii au adoptat „un șovinism nălimat și cu totul brutal” față de naționalități, aceasta se datorește Camarilei dela Viena.

Pentru a șterge pata de pe fruntea oligarhiei maghiare, înfierată de marele

Björnson, publicistul patriotic maghiar nu se sfiște a spune acest neadevăr sfruntat.

Dar ungurii nu au fost întotdeauna în relații cu „Camarila” și atunci, noi știm, că au fost și mai brutali. Astfel au fost și la 1848 când Kossuth pe de-o parte lupta pentru libertate, pe de altă parte decretă măsurile cele mai aspre pentru a împiedica dezvoltarea națională a naționalităților.

Mai departe d. Szecsen Jenő își exprimă primă oarecum mirarea, că naționalitățile în loc de a „face să triumfe cauza independenței ungare... și a se bucura într-o egală măsură de ea, au preferat a ajuta pe Habsburgii”.

Indărătnice naționalități acestea care preferă bunătațe de libertate, unui sistem de oprimare, va zice cetitorul naiv.

Dar ce vor zice toți aceia, cari cunosc starea lucrurilor de aici, și cari știu ce însemnează libertatea maghiară?

Aceasta nu-l preocupă, căci aceia care se sprijină pe neadevăr nu se interesează decât de părereace lor naivi.

Dar unde, dl Szecsen Jenő, trage orice măsură, este când afirmă că naționalitățile, față cu fermitatea ungarilor, se amestecându-și greșala, ar fi renunțat la politica lor autonomistă, că s'ar fi apropiat de partidul independenței, în vederea unei acțiuni comune, și că, în fața acestei „politică de apropiere”, habsburgii au recurs la singurul mijloc de care mai dispun, anume violența.

Și acum: „de o parte marea parte a poporului ungar de acord cu naționalitățile...” reclamă sufragiul universal de altă parte stă regele etc.

Ca și cum lucrurile s'ar fi încheiate, undeva, într'un colț de pustietate, există legătură cu lumea decât dl Szécsén Jenő; ca și cum nu a existat un parlament ungar, unde în atâtea rânduri s'a ridicat glasul de protestare al reprezentanților naționaliști față de politica nefastă a lui Apponyi și a întregului partid al independenței; pare că nu samavolnicia acestui partid le-a înfierat Björnsterne Björnson; pare că nu există ziare, publicații și oameni cari să strigo în fața d-lui Szécsén Jenő că este o minciună ceea ce afirmă, atâtea de marele candoarea cu care d-sa rostește asemenea înexactități.

Astfel stau lucrurile și cu atâtea în absolutismul din Croația pe care cauta să se punie în sarcina regelui, lăsând în același timp să se înțeleagă că a fost întins peste întreaga Ungarie.

Scopul diplomației publicist și „patriot” maghiar este de a face simpatie ungarilor. Fîndcă însă, îi știe că sunt călători în străinătate, caută să punie toate ticăloșiile făptuite de guvernele ungare, cum sunt de pildă alegerile lor celebre în toată Europa, în sarcina coroanei.

Tot în același scop îi arată pe Ungari că s'ar opune votării creditelor militare pentru că nu ar voi să facă „nici cea mai mică jertfă pentru regele Prusiei”.

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, văpsitor de pânuri, curățitor chimic și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. cat.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curățesc pe cale chimică, ori se văpsesc. Albiturile devin albe ca zăpada.

Se primesc albituri pentru călători

Aceasta diplomație subțire este destinată pentru cititorii francezi care vor vedea în unguri astfel niște aliați ai lor naturali.

Dacă glasul adevărat al nostru ar putea ajunge însă până acolo până unde a ajuns neadevărul d-lui Szeesen Jenő, strigăm ca să se știe:

Că nu le arde ungarilor nici de votul universal nici de a împedea sacrificii, „pentru regele Prusiei” ei doresc să profite de această ocazie spre a transforma armata într'un instrument de maghiarizare și doresc să zădărnicească votul pentru a continua să exercite opresiunea lor nelegiuită asupra naționalităților. Să nu îmbrace masca democrației, ei, cel mai tiran popor din Europa căci cu minciuna poți prânzi dar cina nici odată.

EXTERNE

Spaniolii în Maroco. La Madrid a sosit vestea din Maroco, că între trupele spaniole și cabili a fost o luptă mare, care a durat timp de 5 ore. Cabilii au fost în număr de 4500. Spaniolii au avut 80 răniți și 10 morți. Oficiis această știre se desminte. Cabilii ar fi avut 80 morți și 270 răniți. Se prevede o nouă luptă în timpul cel mai apropiat. Din Cartagna au plecat spre Melilla cuirasatele „Pelajo”, pe care se află amiralul Carnago, „Andaz” și „Osado”.

Persecuțiile creștinilor în China. Ziarul englez „Times” primește din Tientsin știrea, că în China creștinii sunt din nou persecutați. Mișcarea aceasta contra creștinilor se răspândește foarte repede. Mulțimea fanatizată a dat foc la mai multe biserici catolice și terorizează pe toți chinezii cari au trecut la catolicism. Coloniile misionarilor sunt în mare pericol.

Apararea posesiunilor engleze din Marea Mediterană. Din Malta se anunță oficios, că prim-ministrul Asquith și minist. de marină Churchill vor sosi în 29 mai acolo. Asquith va avea o întrevedere cu lordul Kitchener, iar Churchill după ce va vizita portul va pleca la Gibraltar. După cum se vede se intenționează întărirea armatei din Egipt. Intrevederea dintre Asquith și Kitchener e în legătură cu chestia apărării posesiunilor engleze din Marea Mediterană. După ce flota engleză e concentrată în Gibraltar garnizoanele din Malta, Egipt și Cyprus nu mai sunt suficiente pentru respingerea eventualelor atacuri.

Scene furtivoase în reichstagul german. Am anunțat în numărul trecut că în ședința de vineri a reichstagului german vorbirea deputatului socialdemocrat Scheidemann a provocat scene furtivoase. În ședința aceasta era pentru desbatere bugetul cancelarului de stat și la propunerea președintelui Kaempf s'a început mai întâi desbaterea cu privire la politica internă a cancelarului.

Postul vice-președinte al reichstagului deputatul socialdemocrat Scheidemann în vorbirea sa atacă vehement pe cancelarul Bethmann Hollweg și propune, vorbind despre starea financiară a imperiului ca salariul cancelarului să fie cassat. Trezind apoi la declarațiunile împăratului Wilhelm vorbirea lui a provocat o adevărată furtună. El citează din declarațiile împăratului fiind secundat de țesetele de batjocură ale aripei din stânga. Amenințarea făcută provinciei Alsacia și Lorena și anexarea ei la Prusia este egală cu amenințarea celei mai grele pedeapsă. Aceasta e o amenințare cu pierderea drepturilor civile, cu pușcări. La șezarea în clasa doua militară n'ar fi permis, ca să se porceadă cu o astfel de neprecauționare. (În Prusia în clasa doua militară sunt clasificați oamenii cu un trecut pătat).

În ședința provocat cancelarul Bethmann Hollweg îi strigă cât va cuvinte președintelui Kaempf, dar aceste rămân nepreceptibile.

Deputatul Scheidemann este provocat de președinte ca să fie mai moderat în vorbirea sa.

Cancelarul Bethmann Hollweg părăsește sala și ceilalți membri ai guvernului și cu o mare

parte a deputaților din dreapta, între strigătele de batjocură a socialiștilor.

Scheidemann continuându-și vorbirea spune că nu voiește ca Prusia să fie și pe mai departe Siberia germană.

Președintele Kaempf l'a îndrumat la ordine pe baza stenogramelor pe deputatul Scheidemann pentru expresiunea că anexarea Alsaciei și Lorenei ar fi o pedeapsă egală cu pușcări.

Deputatul Spahn (centru) regretă declarațiile împăratului și amenințarea exprimată în aceste.

Contele Schwerin (conservator) spune că întâmplările din Alsacia și Lorena îl întăresc în credința lui, că investirea cu constituție a provinciilor imperiale a fost o greșală. Deputatul alsacian Van Calker (liberal național, profesor în Strassburg) declară, că el e prusian și protestează energic contra spuselor deputatului Scheidemann. „Noi alsacianii trăim în conștiința că suntem germani”.

În cursul vorbirei lui Van Calker reîntorc în sală cancelarul și ceilalți deputați. Cancelarul ia în apărare pe împăratul Wilhelm.

Cele întâmplări l-au silit pe el și pe membrii consiliului imperial ca să părăsească sala. Cu privire la cazul din Grafenstaden s'a constatat că urzitorul mișcărilor antigermane e directorul fabricii de arme și s'a comunicat fabricii că va primi comande, dacă directorul va fi amovat din post. Fabrica nu voiește să îplinească condiția aceasta. Dieta alsaciană s'a declarat pe față pentru Grafenstaden. Împăratul s'a exprimat numai asupra stărilor antigermane cari domnesc în provincia Alsacia-Lorena. Împăratul și-a exprimat nemulțumirea și vorbele lui au ajuns în publicitate prin o indiscrețiune încă nedescoperită. Situația însă nu e de așa, încât să nu poată lua răspunderea pentru ea. A fost departe de împăratul intențiunea de a se atinge de drepturile consiliului imperialului și a reichstagului.

Pentru frații rămași pe drumuri

Din unele părți ale Ardealului ne vin vești mișcătoare despre cumplitul dezastru provocat de vijelia care a băntuit zilele trecute.

Correspondența și apelul pe care-l publicăm mai jos și zeci de alte scrisori, ce le primim zilnic, arată că suntem în fața unei catastrofe, cum niciodată nu ni-o vom putea închipui cu mintea oricât de negru ar fi tabloul ce am căuta să ni-l reprezentăm.

Zeci de sate au fost pur și simplu măturate de pe fața pământului. Mii de oameni și-au văzut avutul distrus rămânând, literalmente, peritori de foame.

În fața acestei nemai pomenite catastrofe o mișcare de solidaritate în rândurile întregului neam românesc se impune.

Se cuvine să jertfim fiecare din puținul ce avem pentru frații care au rămas pe drumuri.

Pe când statul își va deschide larg punga pentru sinistrații maghiari, ai noștri, dacă nu se produce o generoasă mișcare în șirurile neamului nostru, sunt condamnați la peire.

Apelăm la toate sufletele generoase românești de pretutindeni să nu lase fără de nici o măngâiere pe nenorociții noștri frați.

Să dăm mână de mână spre a le veni în ajutor. Dacă guvernul statului pe care-l sprijinesc cu sudoarea lor îi lasă, să le dăm dovadă, că tot nu sunt singuri pe lume.

Aceasta o putem face fiecare contribuind cu câte o sumă cât de mică pentru dânsii.

Contribuțiile se pot trimite la administrația ziarului nostru, sau la: adresele indicate în apelurile de mai jos :

On. Redacțiune!

Citim în toate ziarele străine despre catastrofele cauzate de uraganul din 13 mai. Se poate observa cum aceste ziare amintesc mai mult despre pagubele cau-

zate prin comunele ungurești, deși cu mult mai mari pagube au suferit comunele locuite de români.

Luni în 13 mai, după prânz, cam la 4 ore s'a deslănțuit un vânt puternic și ne mai pomenit asupra comunelor Filpișulmic, Hrastes, Socol, Băița, Ocnița, Orosfaia, Arclund, Bratfalău și Stupini din comitatul Clujului. — Oamenii înfricați de furia uraganului și-au căutat adăpost prin locuințe, dar dușmanul neașteptat i-a scos și de-acolo. — Până acuma sunt peste 10 morți, iară numărul greu-răniților nici nu se poate constata.

Mai ales frunțașă comună Ocnița a fost total devastată. — Nu au rămas nici 5 case nedărâmate. — Oamenii înfricați de urletul nebun al vânturilor, s'au adunat în jurul vetrei făcând rugăciuni împreună, când deodată se ridică edificiul întreg în aer, uraganul nebun îl izbește de arbori și casa abia acum edificată se rupe în mii de bucăți, — cei de lângă vatră se culcă la pământ, să nu fie și ei izbiți de vre-un edificiu sau copac.

Profesorul Flaviu C. Domșa, abia în toamna trecută a pictat cu mâna-i măiastră un frumos iconostas pentru biserica din loc, și vântul a răsturnat acuma turnul peste biserica masiv zidită, prefăcând-o în ruină.

Multe vite au fost omorite și schilodite de grinzile și edificiile, cari zburau nebune prin aer. — Părintelui local i-a omorât un cal și pe unul l-a schilodit în grajdul dărâmat, servitorii de groază s'au vârit sub iesle, și numai așa, și-au putut salva viața.

Vântul a măturat tot, pe drum vezi grâu, cucuruz și alte grăunțe de bucate amestecate cu tină, fiind vânturate de prin poduri și hambare și împrăștiate în toate părțile. La intrarea comunei, te întâmpină oameni schilavi. Nimenea nu știe ce e al lui, ce al vecinului, căci bucățile din edificiile sfărâmate au fost asvârlite la al 10-lea vecin. Ce și-au mai putut salva bieții oameni a nimicit o a doua furtună, care s'a descărcat din nou, în 16 mai noaptea.

Să nu creadă nimenea că în comunele înșirate mai nainte pagubele sunt mai mici. În Socol și Orosfaia bisericile au fost rase de pe fața pământului rămânând numai urma. Biserica din Arclund zidită abea în anul 1910 e o ruină. În Băița nu a rămas casă nedărâmată. Alaltă-eri bieții oameni duceau vitele schilăvite cu carele la măcelari. Arbori bătrâni au fost smulși cu rădăcină cu tot, pomi din grădină au sburat cine știe unde.

Pe unde a ajuns uraganul în fugă-î nebună fără țintă, fără direcție, secera victime, ridică oameni în aer, făcea totul egal cu pământul. Ți-se părea că toate au prins aripi novăzute, ca la signalul dat, se ridicau nebune în văzduh lăsând morți și lacrimi în urma lor. Plănsul și vaiet e zi și noaptea. În fața catastrofei stau oamenii neajutați, flămânzi cu mâinile ridicate spre ceriu așteptând de acolo ajutor. Pagubele sunt enorme — trec multe sute de mii și statul față de cetățenii cu buze valahe e mașter, voind să șteargă lacrimile văduvelor, a rfanilor, răniților și a poporului devenit cerșitor cu numai 10.000 cor.

Ni-se strânge inima de durere privind cum cerșesc oamenii cari eri erau bogați — „după o bucată de pâine”.

Și noi românii de aicea fi putem ajuta în mare parte numai cu mângâierea sufletească. Poporul care numai acum se deșteaptă din amorfirea-i națională, cade iară în mâinile dușmanului, dacă nu îi ajutăm baremi după puterile noastre.

Apelăm și noi la sprijinul marinimoșilor cetitori, apelăm la băncile noastre, să dăm cu toții sprijinul material, pentru a se șterge lacrimile măcar alor 1000 de cerșitori dintre cei zece mii. Lipsa e mare și urgentă, pentru aceea ne rugăm, ca obolul de ajutor să-l trimiteți cât mai curând prin administrația ziarului.

În Teaca din inițiativa d-lui Emil Birtoloni s'a constituit un comitet pentru strângerea de ajutoare.

Teaca, la 17 mai 1912.

Correspondentul.

Apel la sufletele nobile!

Când șirele acestor ale noastre vor cădea sub ochii cetitorilor, va fi plină țara dela un colț la altul de înfricoșata veste a vijeliei, care în 13 mai, după 4 ore p. m., a pus în senzul adevărat al cuvântului sate întregi din Ardeal.

Au fost smulși din pământ — ca o mică buruiiană — mii de arbori și copaci seculari.

Case și sate întregi au fost prefăcute în jalnice ruine.

Rămas-au zeci de mii de oameni sub cerul liber cu toate clădirile risipite și prefăcute în bucăți — bune numai de foc.

Priveștiștea cutremură pe cel mai rece om și face să se deștepte în suflete viu simțul de milă și conștiință curată de neputința absolută a bietului muritor în fața elementelor naturii, lăsate de Dumnezeu pe o clipă să se răsbune pentru multele noastre păcătoșenii.

În fața acestora noi, cari stăm mai aproape de nenorocitul sat Brețu, în care cele 60 familii românești aproape fără excepție au ajuns fără adăpost și multe fără de ale mâncării — nimicite în ruine — simțim datorința de a striga să se audă în toate părțile, pe unde bate o inimă românească și creștină:

Alergați cu darurile voastre marimoase pentru acești frați, cari pe lângă clădirile proprii private și-au pierdut totul: biserica, școala, casele parohiale și cantonale fără excepție, fiind lipsiți și de avere bis. în bani.

Indoiți dă, care dă repede!

Iar domnul puterilor ne spune, că „Cine se îndură spre cel sărac fericit va fi”. (Prov. 13, 21) și iarăș la sf. Iacob Ap.: „Judecată fără îndurare așteaptă pe celce nu face îndurare!”

Încerezuți pe deplin în nobleța simțimintelor publicității noastre românești și a conducătorilor diferitelor instituțiuni publice, semnăm

Reghin, la 16 mai 1912.

Cu distinsă stimă:

Emil Căliman preotul Brețului. Georgiu Maior inv. penz. Ariton M. Popa proto-

pop. Alexandru Moldovan inv. Iosif Șipos măestru. dr. Ioan Harșia avocat. Sever de Barbu secretar de bancă. Mihail Bucur măestru.

N. B. Orice dar să se trimită pe adresa: Emil Căliman, preot, (Beresztelke) Brețu.

Știri politice din Viena.

Imbolnăvirea prim-ministrului. — Reforma militară s'au provizoriul.

Imbolnăvirea gravă a prim-ministrului și urmările neprevăzute ale acesteia au deșteptat deodată speranța tuturor aceluia, cari și clădesc planurile lor ambițioase pe o schimbare în minister. Între împrejurări normale o reconstruire a cabinetului ar fi fost exclusă până la toamnă. Motive politice de prezent n'ar fi cauzat-o aceasta. Imbolnăvirea șefului de guvern însă va aduce de sigur la suprafață chestia reconstruirii. Este fără îndoială, că contele Stürggh nu-și va putea relua activitatea în scurt timp și dacă n'ar fi morbul de o durată mai lungă, de sigur nu ar fi fost încredințat ministrul de interne baronul Heindol cu substituirea contelei Stürggh. Starea prim-ministrului e de așa încât îi este cu totul imposibil de a satisface datorințelor sale; e constrâns a petrece întreg timpul într-o chilie întunecată, și are trebuință de liniștea cea mai mare. Dacă și va fi vindecată boala lui și va fi oprită scurgerea sângelui în ochi și desprinderea retinei, totuși e de pe acum exclus, ca contele Stürggh să mai poată ajunge vreodată în starea de a se putea dedica agendelor de mare responsabilitate ale oficiului său.

Actualul prim-ministru deși n'a fost o individualitate puternică, totuși pășirea lui hotărâtă contra Ungariei va rămânea neuitată. Atitudinea care a luat-o față cu suspendarea constituției croate a fost o faptă, care merită deplină recunoaștere. Repășirea contelei Stürggh va fi un semnal pentru depărtarea din posturi a altor membrii ai cabinetului Ministrul de agricultură, dr. Braf în urma stării sale sanitare e încă de mult obosit de oficiul său, iar ministrul de finanțe suferă de o gravă arterio scleroasă. Este deci foarte probabil, că încă înainte de vacanțele parlamentare de vară ministerul va suferi o schimbare.

În cercurile parlamentare din Viena spucă putere din în ce părerea, că rezolvirea reformei militare este a se considera de exclusă și astfel, neputându-se spera nici la primirea unui provizoriu prin care se plănuiește urezarea contingentului militar, fără introducerea serviciului de doi ani, nu rămâne altceva decât prezentarea proiectului de recruți în forma lui de până acum. Asentările nu se mai pot amâna fără ca cercurile interesate ale populațiunii să nu suferă pagube de neprețuit. Deoarece sesiunea parlamentară nu se va extinde peste luna iunie, este timpul ca să se poarte grijă pentru votarea contingentului normal de recruți. O experimentare nu e la loc, deoarece totdeauna trebuie luată în socotință probabilitatea de incidente. Astfel s'a părut astăzi, că la prima ceteră a bugetului provizorie desbaterea va fi lungită prin obstrucția rutenilor a ishucită deodată. De abia numai după ce s'a tratat cu rutenii și li-s'a promis că pretenziunile lor universitare vor fi urgent tratate, au putut fi delatrate dificultățile amenințătoare.

Viena, 17 mai.

Austriacus.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Arhiducele Leopold incognito la Călimănești.

Ziarele din țară anunță:

În ziua de 3 mai c. (16 mai n.) A. S. Imperială Arhiducele Leopold Salvator, nepotul M. S. împăratului Austro-Ungar, inspector general al artileriei din imperiul vecin, a venit în țară la Sibiu, a venit până la Călimănești.

De și vizita aceasta era nepublică, totuși prefectul județului Vâlcea, Al. Sale, care a fost încunștințat în mod confidențial de poșta prefectului Căineni, a mers dimineața însoțit de d. căpitan Aricescu, comandantul companiei de jandarmi Vâlcea, până la frontieră și a luat toate măsurile de pază până la Călimănești.

Alteța Sa Imperială, Arhiducele Leopold Salvator a recut prin frontieră la orele 2 într'un automobil însoțit de colonelul său adjuvant, de un maior și un căpitan într'un automobil și la orele 3 și 24 m. a sosit în Călimănești, unde a fost primit de d. doctor Sabin, prefectul județului care a recomandat Alteței Sale pe d-nii Ghermani și Giuvvara, directorul și subdirectorul societății băilor Govora-Călimănești.

Hotelul băilor Căimănești fiind în păfac re s'a amenajat o cameră cu tot confortul și o cabină de baie care au plăcut mult A. Sale.

S'a servit un dejun de direcția societății băilor Govora-Călimănești și la șampanie doctorul Sabin, prefectul județului, a ridicat un toast pentru Alteța Sa imperială în numele județului, arătând bucuria ce simte pentru înalta onoare ce să face acestui județ prin vizita Al. Sale, și zicând că bea paharul în sănătatea Al. Sale și a d-lor ofițeri care îl însoțesc.

Alteța Sa imperială răspunzând, mulțumește d-lui prefect al județului Vâlcea pentru urările ce-i aduce atât Al. Sale cât și ofițerilor cari îl însoțesc și urează prosperitate județului Vâlcea, ale cărui frumseți naturale le-a admirat pe valea Oltului.

D. Ghermani, directorul societății Govora-Călimănești, urează în numele acestei societăți bună venire Al. Sale și arată cinstea mare ce se face acestor băi prin vizita Al. Sale.

Al. Sa imperială mulțumește d-lui Ghermani, și urează prosperitatea societății băilor Govora-Călimănești.

În timpul dejunului muzica reg. Vâlcea Nr. 9 a cântat mai multe arii și mai ales here române, jucate de un mare număr de țărani și țărance în splendide haine de sărbătoare.

După dejun Al. Sa a mers în mijlocul horei și a admirat atât costumele țărănești variate cât și modul cum se joacă hora de țărani noștri, spunând prefectului județului că a rămas foarte surprins de frumsețea atât a costumelor cât și a tinutei populațiunii noastre rurale.

Înaltul vizitator cu prefectul județului și personalul societății Govora-Călimănești, urmată de sute de persoane au trecut în Ostrov, admirând frumsețea naturală a acestui parc.

A vizitat biserica veche din mănăstirea Ostrovul, a cerat informații de timpul când a fost zidită, de cine a fost zidită, pentru care fapte a și admirat picturile și sculpturile vechi din interior.

Când preotul i-a arătat o cruce veche de argint care avea ca mâner, mânerul săbiei lui Neagoe Voevod, și când preotul a explicat: ceasta e te mânerul săbiei lui Neagoe Voevod A. Sa a răspuns în franțuzește: le manche du sabre.

Pe când se găsea în bisericuță, aceasta a fost umplută de o sumă de d-ne și d-ni veniți din R-Vâlcea, ca reprezentanți ai Ligei culturale, secția R-Vâlcea, care întâmplător sărbătoreau împreună cu secția Jibla din Argeș, aniversarea zilei de 3 mai.

A. Sa informat asupra Ligei și a scopului ce urmărește a primit cu plăcere dela o d-nă cocarda cu tricoul românesc.

La orele 6 A. Sa a plecat în automobilul

**PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE este a lui
FRANZ ȘI ALBERT RENNER
Timișoara-Josefin str. Hunyadi 12**

**Mare asortiment de
PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
Calitatea cea mai bună. — Prețuri ieftine.**

Litere - Arte - Științe

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

Urmare (v. „Românul” 1912 Nr. 50)

B. Cuvintele compuse

Relativ la scrierea cuvintelor compuse regula fixată de Academie este foarte simplă și sigură: „Cuvintele compuse se scriu fără a se arăta elementele de compunere”. Vei scrie deci pentru că, și nu pentru-că, cineva, și nu cine-va.

Între celelalte exemple date în „Regule” găsim două, a căror scriere poate da naștere la oarecari nedumeriri. Sânt cuvintele: niciodată, pierdevară.

D. Gh. Coșbuc tipăria al doilea cuvânt în titlul volumului său de poezii la 1902 încă așa: Pierde-Vară, arătând elementele de compunere. Și este greu de admis, că acest cuvânt, compus din două, să se fi prefăcut în timp de 2 ani într-un singur cuvânt, ale cărui elemente să nu le mai poți recunoaște, încât Academia să-l poată scrie la 1904: Pierdevară.

Ori să luăm dialogul următor între un tată și fiu-său de 12 ani. Tatăl: De-azi înainte nu te vei mai duce la cinematograful. S-a sfârșit. Fiul: Tată dragă, zău, lasă-mă; tocmai azi va fi atât de frumos... Tata: Nu, bre, ți-am spus odată,

că nu te mai las; ei, nu te las. Fiul: Tată dragă, lasă-mă încă odată, numai odată, o singură dată. Tata (supărat): Nici odată!!

Cine va putea scrie pe acest *nici odată* într-un singur cuvânt?

De aceea înainte de ce înveți cum să scrii cuvintele compuse, va trebui să știi ce este un cuvânt compus și care cuvânt compus se poate scrie fără a-i arăta elementele de compunere.

Cu această chestiune intrăm deci nu numai în gramatică ci și în logică (este vorba despre raportul între noțiuni). Dar pentru că să nu se sperie nimeni, că vor urma acum întinse tratate filozofice, discutăm chestiunea cu ajutorul unui exemplu, pe care-l va înțelege oricine.

Fiecare om cunoaște cuvântul românesc *cuminte*. Și oricine va căuta să-l explice unui străin, îl va explica așa: *cuminte* înseamnă a fi om *cu minte*. Și prin urmare oricare își dă seama că acest cuvânt (*cuminte*) a fost compus din elementele: *cu* și *minte*; *cu* fiind o prepoziție, *minte* fiind un substantiv. Din unirea acestor două elemente s-a născut un adjectiv, care adjectiv nu vrea să arate, că omul, despre care zici că e *cuminte*, nu ar fi lipsit de minte, ci că el e un om inteligent, așezat, nezburdalnic, cumpănit etc.

În cuvântul *cuminte* deci atât noțiunea, pe care o deșteaptă cuvântul *cuminte*, cât și noțiunea pe care o deșteaptă cuvântul *cu*, amândouă s-au pierdut în legătura aceasta: *cu minte*, rămânând din ele *altă* noțiune, aceea de *așezat, cumpănit*.

Când elementele unui cuvânt compus și-au pierdut *astfel* independența, încât nici unul din ele nu mai poate trezi o noțiune, atunci cuvântul compus este numai în ochii filologului un cuvânt compus; simțul de limbă al ori-cărui altui om îl consideră de un singur cuvânt, ca oricare alt cuvânt simplu, și-l scrie deci ca un singur cuvânt.

Ori cât de hotărât ar fi explicarea aceasta, unii își vor fi punând totuși întrebarea: Dar de ce scrie Coșbuc: Pierde-vară, iar Academia: pierdevară? De ce scrie un poet: câteun, iar altul: câte-un? De ce scrie un ziarist: de-a-dreptul, iar altul scrie: deadreptul?

Dăm imediat explicarea. De dovedit o vom dovedi mai încolo.

Celce privește limba românească de astăzi — să zicem cea scrisă de Coșbuc — de forma definitivă, stabilă a limbei noastre, care nu se va mai

schimba niciodată, acela nu înțelege *viața* unei limbi, felul cum crește, trăiește, se desvoaltă și se îmbogățește o limbă.

Oricare limbă ce se vorbește împărtășește soarta tuturor celorlalte lucruri de pe pământ: ea este în continuă schimbare. Ca să se înțeleagă bine ceace vrem să zicem, adăugăm iperbola aceasta: cu fiecare cuvânt rostit de gură omenească se schimbă limba vorbită. *Insaș* schimbarea limbii nu o poți observa; observi și constăți numai rezultatele schimbării. Nici iarba nu o vezi *cum* crește, ci vezi numai, că a crescut. Astăzi vezi vârful firicelului verde ițindu-se printre frunzele putrezite, căzute din toamnă; mâne-poi-mâne îl vezi deasupra lor. Dar *creșterea* lui de alaltăeri până astăzi n'ai putut-o observa.

Asemenea în limbă: schimbările încete nu le observă nimeni; numai când schimbarea arată o deosebire remarcabilă față de forma trecută, numai atunci o observi. Și-apoi iarăși un timp oarecare nu-ți mai poți da seamă dacă se schimbă ceva în limbă ori ba, până când te pomenești din nou, că trebuie să constăți o oarecare schimbare, care poate privi numai un cuvânt ori chiar numai o formă a cuvântului.

Într'un astfel de stadiu se găsește astăzi limba românească în ce privește formarea de cuvinte nouă din alte cuvinte, formarea de cuvinte compuse. Dicționarul Academiei ne va arăta, când a început cuvântul „cuminte” să nu mai însemneze *cu minte* ci inteligent, așezat etc. Și ne va arăta tot așa pe ce vreme și cât timp i-a trebuit fiecărui cuvânt compus, să se prefacă din alte cuvinte simple într-unul singur compus, primind în același timp și o altă însemnare.

De aceea — credem noi — poetul Coșbuc a scris încă *Pierde-Vară*, fiindcă în mintea lui și după simțul lui de limbă una din cele două noțiuni (*pierde* și *vară*), probabil noțiunea *vară*, încă nu și-a pierdut cu totul independența contopindu-se cu celălalt cuvânt (*pierde*) într-un *alt* cuvânt (*pierdevară*), care să însemneze altceva decât un om, care își trece timpul vara hoinărind, cu folos ori fără folos.

Prin urmare: simțim că din aceste două cuvinte vom forma cu timpul numai unul, observăm astăzi rezultatul schimbării, care se face încet, dar se face într'una, dar nu simțim încă că rezultatul schimbării ar fi: cuvântul cel nou (*pierdevară*). Astăzi însă este aproape imposibil să *oprești* mersul acestei schimbări, formarea definitivă a noului cuvânt „*pierdevară*” din cele două: *pierde* și *vară*. Când vom avea rezultatul final al prefacerii, nimeni nu se va mai gândi la un om, care și pierde vremea hoinărind vara, ci *poate* la unul lenes, nepăsător, om de nimic; nu poți să știi *hotărât* ce va însemna *pierdevară*, tocmai fiindcă nu s'a format încă cuvântul definitiv și deci nici nu i-s'a putut stabili sensul sau sensurile.

Pe aceeași cale de prefacere este și cuvântul *cum-se-cade*, pe care unii îl scriu încă în trei cuvinte (și chiar fără linioară) alții însă îl scriu ca un singur cuvânt (*cumsecade*).

Cu aceeași îndărătnicie lucrează puterile ascunse ale limbii și asupra altor cuvinte „care se folosesc într'o legătură stereotipă cu articolul nehotărât un, o. Sunt cuvintele: *nici* și *vre*.”

Mai demult se putea scrie încă „*nici pe unul*”; astăzi numai: „*pe nici unul*”, dovedindu-se și prin această proprietate sintactică, că legătura între *nici* și *unul* este astăzi mai strânsă decât mai înainte. Amândouă noțiunile (*nici, unul*) își păstrează încă independența în fraza: „*încât nici unul din ele nu...*” (mai precis ar fi: *nici măcar unul din ele*). În „*N-ai nici-o carte, nici-un caiet, n-ai nimic*”, legătura între cele două noțiuni e mai strânsă; una din ele e pe cale de-a și pierde independența. Iar în cuvinte ca „*nicicând, nicidecum, niciodată*” noțiunea *nici* s'a pierdut cu totul

jude, însoțit de d. dr. Sabin, care l'a condus până la frontieră, iar în automobilul A. Sale au luat loc ofițerii, cari îl însoțeau și d-nii Ghermani, Giuvaș, reprezentanții societății băilor Govora Călimănești, d. Popescu, reprezentantul societății Albina din Sibiu și d. Conces fiul, din Sibiu.

La frontiera R-Vadului d. prefect prezintă A. Sale pe d. căpitan Dimitriu, comandantul companiei de grăniceri, d. Rolicu, polițaiul gărei Căineni și amplexii vamali A. Sa s'a întreținut în mod foarte afabil cu cei prezenți 20 minute, apoi luând rămas bun dela d. prefect al județului și dela ceilalți domni, cari au venit să-l petreacă până la frontieră, le-a mulțumit cu multă căldură pentru primirea spontană ce i-s'a făcut, spunând, că va păstra o plăcută amintire de această vizită.

În mai multe rânduri, A. Sa s'a interesat de sănătatea augustului nostru suveran, a M. Sale regina și a principilor moștenitori.

Archiducele Leopold Salvator între românii.

Ni-se scrie:

Ziva de 16 maiu c. (Înălțarea Domnului) a fost peacru comuna fruntașă Sadu și de îndoită sărbătorire, căci un membru al casei domnitoare archiducele Leopold Salvator, care de vre-o 8 zile se află în Sibiu în inspecțiune militară, a cercetat comuna noastră făcând o excursiune în frumoasa și pitoreasca vale a Sadului și la cele 2 stabilimente electrice de pe această vale.

Intreagă comuna și strada principală pe unde a parcurs alțea sa cu suita a fost împodobită cu verdețuri și fereștrile pavozate cu covoare și țesături de casă naționale, iar la intrarea în comună un arc de triumf cu covoare naționale, ramuri verzi și inscripția românească „Bine ați venit”, a înălțat pe înaltul oaspe. În piața comunală toți locuitorii comunei cu pompierii și copiii de școală în frunte cu preoții și primăria comunală l-au înălțat pe înaltul și rarul oaspe, care dându-se jos din automobil s'a apropiat de preoții cu crucea în frunte și îmbrăcați în odăjdii, unde parohul D. Bunea într'o vorbire scurtă ținută în limba germană bineventat și i-a adus omagiile în numele poporului român din această comună, mulțumindu-se de găstia nestrămutată și lealitatea poporului român către augusta casă domnitoare sfărșindu-se cu proclamarea repetată de numărul public românesc: trăiască alțea sa imperială și regală, trăiască gloriosul nostru împărat și rege, trăiască și domrească în veci dinastia Habsburg.

În numele comunei politice a bineventat pe înaltul oaspe, notarul comunal Victor Florianu, după care archiducele mulțumind vizibil mișcat și plăcut surprins de neașteptata și frumoasă primire festivă, s'a întreținut cu preoții și notarul comunal, întrebând despre numărul locuitorilor, despre raportul confesiunilor și spunând că pricepe și dânsul bineșor limba română, care i-a fost ușor să și-o însușiască fiind soră cu cea italiană și franceză.

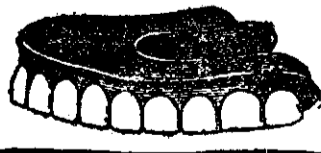
Alțea sa care se putea vedea că e plăcut ațins de călduroasa primire românească, mulțumind încă odată și dând mâna cu preoții și notarul comunal între nesfârșitele urale de „să trăiască” ale populațiunii a salutată în toate părțile, a urcat automobilul și și-a urmat drumul în excursiunea proiectată.

NAGY JENŐ,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa nr. 10.)

Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani.

GONDA

Stabiliment de vestminte

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 454.

nității statului și simbolul individualității naționale a poporului român pe casa comitatului, să de a se periclită existența statului și pacifică conviețuire a popoarelor alcătuitoare de stat nu era trebuință a adormea pretutindeni caime contra patriei colorile neamului românesc.

S'a putut convinge, că un prim-comite a putut adresa Românilor din acest comitat, la banchetul de instalare cuvintele, că: „Deșteaptă-te Române“ să le fie rugăciunea de dimineață și de seară, fără ca să vină în contradicție cu patriotismul. Să sperăm, că aprofundându-se d. vice-comite în acea cugetare și simțire, pe care a subînțeles-o astăzi atât de elogios, se va primumi susținea, punând capăt și pe teritoriul comitatului la stru multelor prigoniri pentru colorile românești imnul redesteptării românești. (Aplauze).

Trecând la raport, critică abuzurile ce s'au petrecut în trecut atât de des pe terenul administrativ.

Dr. Petru Maier ia la cunoștință raportul vice-comitetului, dar ține să atragă luarea aminte asupra unor neajunsuri mari, cari păgubesc viața noastră economică, așa mai ales lipsa de pășune neglijență ce se observă la procurarea vitelor de răsială.

Vice-comitele A. Issekutz răspunde pe rând creditorilor.

Primnotarul dr. Z. Talajdy prezentează comunicatul ministrului președinte Lukács, prin care se duce la cunoștința municipiului intrarea sa în funcțiune. În numele comitetului permanent propune două adrese, una de mulțumită lui Khuen, pe care se ia cu regret la cunoștință retragerea și una de salutare noului ministru președinte, în care îl asigură municipiul de încrederea sa.

D. dr. I. Fényes (justhist) nu primește nici una din adrese și propune să se iee simpla la cunoștință schimbarea în guvern. Municipiul n'are motiv a privi cu încredere la noul guvern, care ca cel premergător caută să eludeze promisiunile făcute în mod obligator relativ la sufragiul universal.

Dr. V. Braniste sprijinește în numele partidului național român propunerea lui dr. Fényes, pentru că n'avem încredere în guvernul lui Lukács. N'avem de ce regreta retragerea lui Khuen n'avem ce aștepta dela noul guvern, care tot așa ca și cel premergător nu înțelege, că cea mai răzătoare chestie a țării e chestia de naționalitate, dar de a cărei fericită rezolvire nici vorbă nu poate fi de sanarea situației politice. Atât referențele comitetului permanent, cât și d. dr. Fényes plângo situația dezolată a politicii țării. Dar că rezolvirea chestiei de naționalitate nu vom veni din aceasta. Cele ce se petrec acum în dietă s'nt numai simptome, dar nu cauzele situației solate. Doar de frica naționalităților și a închișturilor lor protectori nici nu cutează guvernul să treacă în parlament principiul majorității, ci urmărește după târgueli frivole cu minoritatea și tot de ca naționalităților nu cutează să introducă sufragiul universal, ci umblă să-l falsifice și denatureze. Noi nu putem avea încredere decât într'un guvern care voiește serios să pună capăt stărilor solate, prin înfăptuirea păcii cinștite naționale, bazate pe dreptate, pe respect reciproc de drept pe încredere reciprocă. Și până nu va înfăptui guvern această pace în țară, nici vorbă nu poate fi de progrese în direcție democratică și nici adevărat liberal.

Adresele propuse se primesc cu majoritate de voturi.

La curenda municipiului Budapesta, ca prin urmare să se ceară dela dietă introducerea sufragiului universal egal, direct și secret, deodată cu legea militară, comitetul permanent propune treburile la ordinea zilei.

Dr. I. Haus (justhist) rostește un mare discurs, în care, după o critică aspră ce o face actualei politici de guvernament, arată jocul frivol pe care sufragiul universal, propunând, ca municipiul Carag-Severin să se alature la curenda municipiului Budapesta și să trimită dietei o adresă în acest sens.

Dr. V. Braniste sprijinește propunerea d-lui Haus, subliniind, că dacă municipiul nostru este în sufragiul universal, nu mai poate evita chestiunea subterfugii, că are încredere în guvern etc. Pe de altă parte, asemenea motivare a putut fi eventual de bună înțelegere înainte de aceasta cu 2—3 ani, dar astăzi nu mai este, căci astăzi este evident, că actualul guvern nu dorește nici sufragiul universal, nici egal și secret.

Propunerea comitetului permanent se primește cu o mică majoritate.

Urmează interpelațiunile.

La interpelațiunile dlui dr. P. Mladen. Aici se ivește un incident. Prim-procurorul comitatens A. Sulyók, citând textul legii, nu admite, ca interpellantul să-și desvoalte interpelațiunile de sub nr. 1, 2, 4 și 9, fiind chestii personale ale lui, la a căror desbatere nu poate lua parte.

Dr. P. Mladen desvoaltă celelalte interpelațiuni, arătând cu date concrete cum a neglijat primpretorele Resiței datorințele sale, când s'au ivit în iarna 1909/10 difteria în comunele Zorlenț și Jur, cum a bruscat pretorele Cimponeriu pe alegătorii din Brebul la alegerea primăriei, promițându-le că le va pune în candidație pe omul dorit de ei și excludând apoi pe acesta și insultând pe alegători, cum același pretore, descinzând în cazul unui accident a luat cu nedreptul diurnă de 40 cor. dela cel nenorocit, cum a procedat notarul subst. Mureșian pentru a-și impune comunelor voința sa și în fine, că prim-pretorele B. Biró nu descinde în fiecare lună în comună și nu ține zile de judecată.

Vorbitorul își desvoaltă interpelațiunile într-o mare gălăgie, des întrerupt de protestările majorității, care aclamă pe primpretorele B. Biró. Vorbitorul însă nu s'a lăsat intimidat, ci a spus ce a avut pe inimă.

Vice-comitele A. Issekutz răspunde, că pe baza actelor ce le are la dispoziție și-a implinit prim-pretorele Biró în toate cazurile arătate datoric, dar dacă susține interpellantul, că aceste acte nu conțin adevărul, va investiga chestiile, dar atrage atenția interpellantului, că la caz, că s'ar dovedi, că actele conțin adevărul, va avea interpellantul să supoarte consecvențele.

Dr. P. Mladen: Primește toată răspunderea.

În chestia pretorului Cimponeriu declară vice-comitele, că nu s'a dat apel contra alegerii din chestie, prin urmare alegătorii au fost mulțumiți, recunoaște însă, că Cimponeriu nu a fost în drept a încasa acele 40 cor. pe cari le va restitui. Iar referitor la isprăvile notarului Mureșian răspunde, că acesta a procedat în interesul comueelor.

Dr. P. Mladen nu ia la cunoștință răspunsurile.

Egon Pál arată ce mare nedreptate se face comunelor Rusca și Ruschița.

Urmează celelalte chestiuni, cari se rezolvă până seara la ora 7 în conformitate cu propunerile comitetului permanent. (Pauză a fost între orele 2 și 4 și jumătate. La încheere, mulțumind prim-comitele adunării pentru mersul demn al debaterilor, numește între alții de primprocurori comitatensi onorari pe dnii dr. Izidor Pop și dr. Caius Bredicean.

Cu aceste se încheie adunarea.

Dela „Banca generală de asigurare“.

Solicitați din mai multe părți de a ține publicul nostru în continuu în curent cu lucrările băncii noastre de asigurare, venim astăzi să raportăm despre afacerile de pe luna trecută.

În secția asigurărilor contra daunelor de foc, în luna april „Banca generală de asigurare“ a emis 393 de polițe, pentru valori asigurate de peste un milion de coroane și cu un incasso de K 3,898.93. În asemănare cu luna precedentă — martie — rezultatul arată oarecare reducere. Cauza e a se căuta în sărbătorile Paștilor, când aproape 10 zile organele externe n'au putut lucra atât de intensiv, în branșa asigurărilor de foc.

În secția asigurărilor de viață însă rezultatul lunii april este cu mult mai favorabil ca cel de martie. În april au intrat cu totul 67 de oferte în sumă de K 286.000.— și s-au emis 50 de polițe în suma de K 250.000.— cu un incasso anual de K 10,181.90.

Peste tot în decursul celor patru luni din anul curent s-au emis în ramura asigurărilor contra focului 1475 de polițe pentru valori asigurate de aproape 6 milioane și cu incasso de aproape K 16.000. Iar în ramura asigurărilor de viață au intrat 187 de oferte pentru sume de asigurat de K 849.700.— și s'au emis deja 123 de polițe asupra unui capital de K 566.200 și cu un incasso anual de K 24.226.42.

Ca monumente mai însemnate din luna april amintim:

1. „Sebeșana“ institut de credit și economii, societate pe acții în Caransebeș, având în vedere că fondul ei de penziune — după prevederile omenesti — nu va putea suporta decât numai în parte pensiunile funcționarilor săi, le-a asigurat acestora și câte un capital de K. 10.000 așa încât numiții funcționari — la timpul său — pe lângă pensiile, ce le vor compete, vor mai primi și capitalele, ce li-s'au asigurat. E fără îndoială — un lucru bun acesta și practic. Prin el se desleagă o problemă de importanță pentru viitorul funcționarilor noștri de bancă, un motiv care ne va îndemna să revenim cât mai curând asupra acestei chestiuni, reclamate cu insistență de multe din băncile noastre românești.

2. „Însoțirea de credit din Apoldul-mic“ (com. Sibiiului) dându-și sama de folosul cel mare al asigurărilor contra daunelor de foc, s'a decis să asigure la banca noastră supraedificatele tuturor membrilor ei. În aceasta însoțire sunt membrii aproape toți proprietarii din comună și astfel asigurarea va cuprinde — cu puține excepțiuni — comuna întreagă. E o idee bună aceasta pentru că oamenii devin cu toții asigurați și premiile le plătește însoțirea din profitul ce-l realizează. Ar fi de dorit ca exemplul dat de însoțirea din Apoldul-mic să aște răsune și în alte părți.

3. Ca un memento amintim hotărârea direcțiunii dela „Vatra“ din Cluj, în ce privește sprijinirea „Băncii de asigurare“. Anume nu numai că a îndatorat pe directorul ei și pe funcționari să deie tot sprijinul lor băncii noastre de asigurare, ci membrii direcțiunii au luat angajamentul, ca cât mai curând să treacă cu asigurările realităților lor la banca românească. Procedura aceasta ar trebui să fie urmată în toate părțile.

4. Lucrările de organizare s'au continuat în părțile centrale și nordice ale Transilvaniei, înființându-se agenturi în Blaj, Sebeșul-săsesc, Huedin, Gherla, Dej, Bistrița, Năsăud și Beclean, în legătură cu băncile românești din aceste localități.

5. Cu 1 mai a. c. s'a activat agentura principală din Arad pusă sub conducerea lui Anastasiu Demian, un vechiu și probat funcționar de asigurare. Agentura s'a instalat, nefiind de-oacandată loc în edificiul „Victoriei“, în strada Lázár Vilmos Nr. 2. Această agentură își extinde activitatea asupra porțiilor ungurene și — de-oacandată — și bănățene.

6. Direcțiunea „Băncii generale de asigurare“ a adresat zilele acestea tuturor preoților și învățătorilor români un circular, prin care le aduce la cunoștință felul de lucrare al „Băncii generale de asigurare“ și-i roagă să o sprijinească în activitatea ei.

INFORMAȚIUNI

Arad, 20 Mai n. 1912.

Invitare

la

serbările comemorative,

cari vor avea loc din prilejul

aniversării centenarului nașterii lui George Barițiu

luni în 14/27 mai a doua zi de Rosalii la Brașov.

PROGRAM:

I. Luni la orele 10 a. m. parastas solemn în memoria lui George Barițiu, oficiat în biserica Sf. Nicolae din Brașov. Cântările de parastas vor fi executate de corul mixt al bisericii Sf. Nicolae sub conducerea d-lui G. Dima.

II. Luni după amiază la orele 6 în sala Redutei orașenești festival comemorativ:

a) Cuvânt de deschidere rostit de dr. V. Nițescu.

b) Coruri executate de reuniunea română de cântări sub conducerea maestrului George Dima.

c) Conferință despre G. Barițiu de S. Moldovan.

d) Declamațiuni: a) de Mărioara G. Dima, b) Aurel P. Bănuțiu.

Intrare la festival: Balcon 3 cor. 50. Fotel 3 cor. Parchet I 2 cor. Parchet II 1 cor. 60. Galerie 1 cor. 20. Loc de stat 1 cor. Studentii 50 bani.

III. Luni seara după festival cină comună în localitățile Redutei.

*

Tot în ziua comemorării lui George Barițiu se vor întruni la Brașov reprezentanții presei române.

La aceste serbări comemorative invităm cu toată onoarea publicul român din Brașov și împrejurime.

Redacțiunea ziarului „Gazeta Transilvaniei”.

Pentru călătoria la Iași.

Aducem la cunoștința persoanelor interesate că s'a hotărât în mod definitiv a nu se cere cărți de legitimație celor ce vor călători la Iași cu prilejul serbărilor. Această măsură s'a luat avându-se în vedere numărul mare al călătorilor.

Prin urmare în cuprinsul zilelor de 18—24 mai inclusiv se poate călători dela orice gară din cuprinsul hotarelor Regatului român până la Iași și înapoi cu reducerea care rămâne să se fixeze peste câteva zile în mod definitiv.

In curând deci vom fi în măsură să informăm pe cetitorii noștri și despre aceasta.

Până acum suntem informați în această privință că nu e exclusă probabilitatea ca reducerea să fie numai de 50%.

La înapoierea din Iași fiecare călător e obligat să cumpere o medalie comemorativă (1 leu sau 2) prin a cărei vânzare comitetul organizator împlinește o parte din cheltuieli.

Numai pe temeiul acestei medalii gara din Iași liberează bilete de tren cu reducere.

Coloman Széll în contra votului universal. Intre nenumărații pigmei și mântuitori de patrie cari de câțiva ani încoaci, de când adecă se vorbește și la noi de introducerea votului universal, de repețitori și la diferite ocazii, și-au ridicat cuvântul în contra democratizării țării, prezentându-o aceasta ca cea mai mare primejdie națională, apare acum și figura ramolitului bătrân Coloman Széll. Repetă și el aceleași argumente știute și răsștiute, că prin lărgirea drepturilor cetățenești ajung la conducerea țării în locul adevăraților bărbați de stat, elemente conduse numai de fraze demagogice, iar alăturarea de acestea marii dușmanii ai ideii de stat unitar..., agitatorii fără suflet cari sunt conducătorii naționalităților. Dacă strămoșii noștri — zice Széll în argumentația sa suchiată — n'au știut să prefacă poporul întreg al țării în popor maghiar cu trup cu suflet, nu ni-e permis nouă, urmașilor să jefim caracterul național maghiar al țării lozincelor devenite populare și moderne.

Iată-l dar și pe Széll în șirul acelor cari văzându-și poziția privilegiată în primejdie, strigă în lumea mare și imbată un popor prost de școala șovinismului din trecut și prezent, îndemnându-l să renunțe la drepturi, căci dimpotrivă dacă i-se dau drepturi se primejduiește existența statului. Și e nesfârșit șirul bărbaților politici din Ungaria cari alimentează școala asta odioasă, dar toate în zadar. Mai curând ori mai târziu ea va trebui să se prăbușească. Alta se va introna în locul ei, în care o altă dogmă se va învăța, mai nobilă și mai cuminte: fericirea tuturor popoarelor din această țară.

Comunicarea dlui Sturdza la Academie. Dlui D. A. Sturdza a făcut sâmbătă o comunicare la Academia Română vorbind despre: „Autoritatea faptului îndeplinit, executat în 1866 de cei în drept”.

Di Sturdza și-a continuat seria comunicărilor relativ la unire și la cele ce au urmat după îndeplinirea acestui fapt care a însemnat începutul României moderne. D-sa a trecut, fără a menționa măcar, peste alegerea lui Cuza ca domn al Principatelor-Unite, precum și peste domnia acestuia.

Secretarul general al Academiei române a dat, în schimb, o deosebită dezvoltare evenimentelor, cari au de efect oferirea coroanei Principatelor române principelui Carol de Hohenzollern, îndeplinindu-se astfel unul din dezideratele exprimate în divanul ad-hoc și anume: principe dintr'o dinastie străină.

Di Sturdza vorbește de sprijinul pe care l-au avut oamenii noștri politici în persoana lui Napoleon III, când a fost vorba să se traducă în fapt dezideratul de mai sus, care era al tuturor patrioților români preocupați de soarta țărilor românești.

D. Sturdza termină spunând, că realizarea dezideratului relativ la principele dintr'o dinastie străină a consolidat fundamentul României moderne, căci au dispărut astfel, toate competițiile

la domnia țării. Toți descendenții din domni noștri au primit bine alegerea ce s-a făcut în persoana principelui Carol, dând dovadă de o mare dragoste de țară, care îi onorează.

Comemorarea zilei de 3/15 maiu la „România Jună” din Viena. Comemorarea acestei zile e o sărbătoare tradițională la „R. Jună”, care an de an o aranjează în amintirea celei mai frumoase manifestații a Românilor ardeleni în secolul al XIX-lea.

Anul acesta a cetit d. N. Sc. Ștefan o conferință despre evenimentele anilor 1848/9. E de remarcă logica strânsă, expunerea clară, concisă, și mai ales talentul conferențiarului de a concentra evenimentele istorice. Puține fraze, multe idei. Și dñi Virgil Marian în conferința dsale despre răscoala lui Horia i-a succes să ne evoace în memoria noastră tristele evenimente din istoria Ardealului de pe la finea sec. al 18-lea sfârșind cu o fericită parafrază a Doinei lui Eminescu: „D-la Nistru până la Tisa, tot românul spada 'ncins'”. Cvartetul societății a executat admirabil mai multe cântece de Dima, iar la fine tot publicul a cântat cu însuflețire nemuritorul nostru imn „Deșteaptă-te Române”.

„Banca Carpaților” soc. anonimă în București. Această nouă bancă românească din capitala României, fondată în cea mai mare parte de acționarii „Muntelui de pietate” au un capital de Lei 1,000.000 deplin vărsat, și-a început activitatea în zilele trecute.

Consiliul de administrație al noui bănci se compune din următorii domni:

Președinte: Ioan Grădișteanu fost ministru, mare proprietar; vicepreședinte: Partenie Cosma, directorul executiv al „Albinei” Sibiu; membrii: C. Alexandresko, fost deputat, mare proprietar; dr. C. Diaconovich, director general al „Muntelui de Pietate”; dr. I. Mețianu, mare proprietar; V. Morțun, fost ministru, mare proprietar; dr. C. Radulescu, mare proprietar; dr. Oct. Russu, avocat; C. Steriu, bancher și N. Xenopol, avocat, fost senator și deputat.

Comitetul de direcțiune se compune din domni membrii ai Consiliului de administrație dr. C. Diaconovich, C. Steriu și N. Xenopol. Șef al contabilității este d. Ioan Garoiu, iar șef de birou d. M. Genovitz.

„Banca Carpaților” își are birourile în Palatul „Muntelui de Pietate”, în strada

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(93)

— Urmare —

O nemulțumire prea bine justificată se zugrăvi pe toate fețele. Ori de câtă considerațiune s'ar fi bucurat Cicikof milionarul, omul ale cărui trăsături aveau întrînsele ceva incontestabil nobil, mândru și marțial, sunt lucruri pe cari doamnele nu le iartă nimănui, și în asemenea caz s'a mântuit cu dta. Femeea e slabă; ea are, în comparație cu bărbatul, prea puțină tărie de caracter, dar în ceasurile ei se gândește a fi mai tare, mai neîmpăcabilă decât toți aceia cari o judecă de nestatornică și usoară de întors.

Acest vag dispreț, restabili ca prin farmec printre doamne buna înțelegere pe care disputa unui scaun o puse în mare primejdie. În cele câteva cuvinte foarte simple pe cari el le pronunțase găsi, prin analiză, o causticitate anunțând un spirit foarte sarcastic. Nenorocirea eroului nostru voi ca un tinăr răutăcios și foarte ascuns să

compună versuri satirice adresate persoanelor pe cari nu le puteai ocoli nici un chip ca vizavi în cadruluri, se știe că soiul acesta de epigrame sunt ca una din condițiile tuturor balurilor noastre de provincie. Versurile acestea fură scrise și copiate cu creionul și trecură din mână în mână; sexul frumos le atribuia hotărât lui Cicikof. Nemulțumirea doamnelor luă proporții din cele mai mari; ele îl sfâșiară cu dinții în toată regula, și trebuie să spunem că drăguța blondă, cauză inocentă a sgomotului acestuia întreg, fu încă și mai urgisită decât admiratorul ei.

Se pregătea împotriva eroului nostru o surprindere încă și mai strașnică: în clipa chiar când ea avea un mic acces de căscat, și când el îi desfășura o serie de povestiri, în una din cari se amestecase și numele lui Diogene, apără în perspectivă tocmai în fundul înșiruirii saloanelor Nozdref, vechea noastră cunoștință.

Eșia el oare din bufet ori din sălișoara verde unde se juca un joc drăcesc care nu putea să fie concino ordinară? Eșia oare de buna lui voe ori fusese alungat? În ori ce caz, chipul lui era cu totul radios de veselie: el prinsese brațul dlui procuror pe semne de câteva minute, căci bietul om vădov în desnădejde încreția din sprincenele lui dese și medita o bruscă evaziune. Boer-nașul își muiașe curajul în două dești de rom sub pretext de ceaiu, și aceea ce ar fi pricinuit o mare arsătură în gât la un altul dedea cuvântului său o putere neobișnuită, și, tot clevetind așa, el imprimă magistratului zdruncinări strașnice.

Cicikof, deja neliniștit de apariția aceasta, observă că Nozdref, deși staționând la fiecare minută, înainta totuși; observațiunea aceasta îl făcu să ia eroica rezoluție de a se smulge deliciailor pozițiunii sale și de a se face pentru o vreme nevăzut, neprevăzând nimica bine dintr'o întâlnire cu acest streșnic domn.

Din nenorocire, tocmai în clipa aceasta guvernatorul, care se dedase la mici conversații la distanță de câțiva pași de acolo, privi la grupul unde era fica sa și arată o mare bucurie că găsia la un moment potrivit pe acest drag de Pavel Ioanovic spre a se pronunța în diferendul lui cu două doamne, asupra chestiunii, asupra statorniciei ori nestatorniciei iubirei la femeu. El nu putu răspunde la chemarea aceasta decât cu un zîmbet destul de palid; Nozdref, care îl zărise, venise de-a dreptul la el zicând că îl lua gura:

„Ha! domnule din Cherson, chersonesianul, viitorul mare proprietar! Ha, ha, ha, ha, he. he. he. hi, hi ha!! nădejdea, mândria Chersonului, iată-l, ha, ha, he! Și el rîdea cu un rîs așa de bogat încât obrazii lui, fragezi și rumeni ca trandafirul de primăvară, se tulburară și deveniră roșii aprinși:

(Va urma.)

Sf. Ionică Nr. 9 și băncile noastre, cari au daraveri comerciale în București sau în orice altă localitate din România se pot adresa cu toată încrederea la ea, numele ilustre, ce ni-le arată lista de mai sus a consiliului de administrație, oferind cea mai deplină garanție a solidității acestei întreprinderi.

Logodnă. Heana Zomborean din Vălceni și dr. Ioan Demian din Sân-Nicolaulmare fidanțați. 12 maiu st. n. 1912.

Felicitările noastre!

Rectificare. În studiul literar „Griboiedoff și Lermontoff” publicat în numărul trecut de d. Coriolan Petrau stud. în bel-arte, s'au strecurat unele greșeli de tipar.

În coloana primă rândul al 35 de sus s'a tipărit Tam soff în loc de: Lamusoff. În coloana a treia, rândul al 17 de sus: „L'au trimes (mai bine zis Pau exilat) în Caucaz pentru oda ce a scris-o când a nutrit Pușkin și pentru duelul ce l'a avut cu fiul istoriografului de Brante”, în loc de „L'au trimes (mai bine zis Pau exilat) în Caucaz pentru odata ce a scris-o când a murit Pușkin și pentru duelul ce l'a avut cu fiul istoriografului de Brante”. Tot în coloana treia, rândul al 40-lea de sus s'a tipărit „luând în comparație” în loc de „luând în considerație”. În coloana a patra s'a tipărit „inițiatori” în loc de „imitatori”.

Alte greșeli se pot îndrepta de către cetitori.

Necrolog. *Agafia Faur n. Stroia*, soția d-lui învățător din Igrış. Pavel Iulian Faur, a reposedat în 17 l. c. st. n. la 9 oare p. m. în etate de 19 ani și la 7 luni a fericitei căsătorii. Însmormântarea a avut loc în 19 l. c. la 3 ore p. m. în cimiterul gr.-or. rom. din Nădlac. Condolențele noastre.

Aeroplanul lui A. Vlaicu la expoziția aviatică din Viena.

Sâmbătă la 4 p. m. s'a deschis prima expoziție aviatică din Austria, aranjată în „Rotunda” din Prater. Au expus mai ales firmele din Austria și Ungaria și o mulțime de aviatori austriaci. Interpunători e și șoimul nostru, *Aurel Vlaicu*, care și-a expus aeroplanul său „Vlaicu II” alături de alte aparate străine construite după alte sisteme. Numărătați tehnicieni străini și românii din Viena privesc cu interes și admirație la această pasere măiestră, care, contrar celorlalte aparate, se distinge prin eleganță, prin ușurință și prin zăcănă cu care-l poți manevra. O mână în puțina de o oră și rând pentru montarea completă a altor aeroplane dela expoziție a fost de lipsă chiar câte 2 zile întregi. Sus pe o pânză mare se citește cuvintele: „Vlaicu automatich stabil” (stabilitate automatice) ceea ce-i una din calitățile originale ale invenției aviatorului nostru admirat de străinii și vizitatorii expoziției.

Un pod prăbușit de greutatea trenului. Din Sereievo se anunță o nenorocire ce s'a întâmplat în apropierea Cameniței. Un pod de lemn s'a prăbușit în momentul când trecea peste el un tren de marfă al societății Gager. Doi funcționari de tren și-au pierdut viața sub dărâmtururi.

Din manipulațiile apasilor. Din Amsterdam ne vine știrea că ieri a sosit acolo inspectorul de poliție din Paris d. Dehille, însoțit de doi agenți de poliție. Poliția din Paris e informată că Bonnot și tovarășii săi ar fi valorizat prin intermedierea unor bănci de cinste dubioasă din Olanda scrisori de valoare în preț de peste trei sute de mii de franci. Inspectorul Dehille a intrat în legătură cu guvernul olandez, cerându-i acestuia încuviințarea de a face percheziții la anumite bănci și persoane suspecte.

Scara. În Triest și în întregul Tirol a produs mare ilaritate următoarea întâmplare, ce a avut loc zilele trecute chiar așa precum o povestesc și acum italienii.

Pe piața zisă „Piazza della Fiera” a fost zilele trecute un mare târg de diferite unelte și obiecte de lemn. Piața mare era încărcată cu obiecte, albii, corfe și multe altele, iar în lungul zidului orașului vechi, erau înșirați negustori de scărți, formând un șir ne-fârșit de scări și mai mici și mai mari, în prețuri diferite.

Între șirul acesta de scări se plimba un tânăr călugăr din Ordul Capucinilor, al cărui membru sunt foarte bine primiți de populația din Tirol fiindcă sunt cunoscuți ca cei mai săraci. Tânărul

călugăr privea cu ochi dornici la scări, deoarece în mănăstire de mult aveau nevoie de o scară. Și fiindcă în timpurile din urmă au sosit vremi grele și pentru călugării din Tirol, mănăstirea nu dispunea de atâția bani ca să-și poată procura scara trebuincioasă. Atunci călugărului i-a venit o idee salvatoare. S'a dus la capătul rândului și acolo a rugat pe tâmplar să-i dăruiască o scară mică, să aibă măcar 2—3 spițe. Tâmplarul, om religios și deoarece era vorba de un lucru de mică valoare i-a dăruit bucuros scara cerută. Călugărul mulțumind lui Dumnezeu și tâmplarului, a luat scara și a pornit mai departe.

Dar n-a mers departe, decât până la cel mai apropiat tâmplar, unde din nou s'a rugat foarte frumos, ca în interesul bisericii să-i schimbe scara cu una puțin mai mare. Nici acest tâmplar, care creștin bun nu a putut refuza rugămintea călugărului, și i-a dat o scară cu două spițe mai mare. Cu această scară a plecat din nou mai departe, iar la al treilea tâmplar a bătut la ușă tot cu ruga aceasta. Schimbul s'a făcut și aici, ba nu numai aici, ci și la ceilalți tâmplari cu scări și până la capul rândului călugărul făcuse rost, fără de nici un ban, de-o scară întocmai așa de lungă cum îi trebuia conventului.

Catastrofă într-o mină de cărbuni. Într-o mină de cărbuni din Abernant din sudul Angliei s'a produs o explozie a gazurilor carbonice. Șase muncitori au murit pe loc, pe când numărul răniților e foarte mare.

Noul vifore și grindină. Altă pacoste s'a lăsat ieri în unele părți ale țării mai ales în părțile sătmărene. În Seini a fost rupere de nori împreună cu grindină. Râurile și pâraiele s'au umflat și revărsându-se apa asupra câmpiilor a nimicit o mare parte din sămăcăturii. Oamenii își plâng acum avutul pierdut în valuri. În părțile nordice ale țării, p. în slovacime, precum și în ținutul din dreapta Dunării încă au bătuit furtuni mari.

x Seminarul Juridic Dr. Gerób, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocatială.

Culturale și sociale

Curs de muzică pentru dirigenții de cor. Oficiul protopresbiteral român gr. or. din Lugoj, în conțelegere cu domnul I. Vidu învățător din loc, cu începere dela 1, 14 iulie 1912 deschide „curs de muzică” pentru dirigenții de cor.

Acei domni, cari voiesc a lua parte la acest curs, sunt invitați a lua la cunoștință următoarele:

I.

1. Profesor propunător va fi învățătorul din Lugoj d. I. Vidu.

2. Prelegerile se vor începe la 1 (14) iulie 1912, și vor ține până la 31 iulie st. v. (13 aug. st. n.) a. c., — va să zică o lună.

3. Orele de prelegere se vor ținea în fiecare zi dela orele 9—11 a. m. (afară de duminică și sărbători). Timpul de după amiază e rezervat pentru deprinderi în studiu.

II.

4. Fiecare participant este anunțat, ca la sosit să fie provăzut cu o violină. Aceia cari au practicat până acuma flautul, se pot lipsi de violină, înlocuindu-o cu aceasta.

5. La finea cursului fiecare participant va primi un atestat oficios cu calcul, estradat din partea oficiului protopresbiteral român gr. or. din Lugoj, sub scris și sigilat din partea șefului acestui oficiu și de profesorul propunător I. Vidu. Dorim prin aceasta, ca domnii participatori să-și poată atesta participarea la acest curs și capacitatea în studiul muzicii.

III.

6. Taxa de curs e 20 cor. (douăzeci coroane), care are să fie trimisă la adresa dlui I. Vidu învățător în Lugoj (Krasó-Szőrény m.) cel mult până

la 15 iunie st. v. a. c. Această taxă va servi totodată ca aviz de înscriere.

7. La caz dacă până la 15 iunie st. v. nu se vor anunța cel puțin 10 participanți, atunci cursul nu se va ținea; despre ceace respectivii domni anunțați până la aceet termen va fi avizați, și li-se va retrimite taxa de curs.

8. Participanții vor avea cuartir gratuit la internatul de aici. Viptul îl vor primi tot în acest internat pe lângă o taxă de 40 cor. (patruzeci coroane) plătită anticipative pe întreg timpul cursului. Acei cari eventual își vor avea cuartirul și viptul pe la rudenii ori cunoscuți, au să avizeze ceasta deodată cu trimiterea taxei de curs.

9. Interniștii au să-și aducă cu sine: o perină, un cearceaf (lepedeu) și o așoperitoare.

Lugoj, la 16 (29) Aprile 1912. Dr. G. Popovici protopresbiter, I. Vidu învățător.

Ultime știri

Scandal în ședința camerei

Președintele Jankovich calcă regulamentul. Preludiile teroarei guvernamentale

Budapesta, 20 Mai.

La sfârșitul ședinței de azi incinta camerei a fost teatrul celor dintâi ciocniri serioase între obstrucție și partidul guvernamental — și judecând după violența acestor ciocniri, se pare, că o definitivă răfuială a celor două tabere nu mai poate întârzia mult. Poate chiar în ședința de mâine ea să urmeze cu intray cortezul ei de scandaluri obișnuite.

Scenele cari par a anunța asta, s-au desfășurat în modul următor:

După repetate ședințe secrete și scandaluri intermediare, v.-președintele Jankovich redeschide ședința publică la orele două fără un sfert. Ministrul de finanțe, Teleszky, depune un proiect de lege despre adaosul personal al funcționarilor de stat și imediat după el se anunță la cuvânt deputatul clerical Szmrecsányi. Referindu-se la paragraful 266 din regulamentul intern, întrebă pe președinte că, ce este cauza absenței președintelui Návay? (Mare zgomot pe băncile guvernamentale. Strigăte: Afară cu el! — obraznicul!)

V.-președintele Jankovich, fără să considere întrebarea lui Szmrecsányi, prezintă obișnuita propunere cu privire la stabilirea ordinei de zi a celei mai apropiate ședințe. (Viforoase protestări pe băncile opoziției. Strigăte: Teroare! Afară cu husarii lui Bach! — Deputații își părăsesc locurile și se îngrămădesc în jurul catedrei prezidențiale. Sboară insulte dela o tabără la alta și o clipă amenință să izbucnească iarăș un „istoric scandal”). Președintele anunță hotărârea camerei în sensul propunerii ce a făcut, în vreme ce zgomotul urcă cel mai înalt diapason.

Deputații Benedek, Lovász, G. Polónyi cer cuvântul la regulament.

Președintele, fără să-i ia în samă, invită pe notar să cetească sumarul ședinței, după care apoi declară închiderea ședinței.

Partidul guvernamental erumpe în salve de aplauze. Strigăte viforoase: Trăiască Jankovich!

Se crede că chiar în ședința de mâine se va face alegerea noului președinte, în locul demisionatului Návay și acest nou președinte nu este creștin să fie însuș contele Tisza, planeta dominantă a marilor crize parlamentare trecute.

Sborul lui Székely Mihály în Arad.

În ziua de 26 Mai n., în duminică Rusaliilor, câmpul zlergărilor de cai de lângă Ciala va fi teatrul unui aspect admirabil. *Mihai Székely*, primul și cel mai excelent aviator ungar va arăta progresul excelent al aviației ungurești.

În timpul din urmă aviația ungurească a devenit un ce serios.

Vorbind despre aviatori unguri ne vin în minte *Mihai Székely*, *Andrei Kvasz*, *Guidó Prodan*, ofițerul *Lányi*, profesorul *Horváth*, *Svahulay*, contele *Tiberiu Teleki*. Aviația ungurească începe a se ridica grabnic în picioare. Prodan a zburat marea între Abbazia și Fiume, ofițerul *Lányi* a zburat de pe un țârm pe celalalt al lacului Balaton; la toate acestea acum 1—2 ani nimeni nu cuteza să se gândească. Dar dintre toți excelează mult *Mihai Székely*, care se poate asemăna cu *Paulhan*, *Wright* și soții. Tânărul acesta, care a parcurs distanța dintre Budapesta—Győr, apoi Budapesta—Viena, care ore întregi a petrecut în aier, învingător ține locul și în concurența europeană. *Mihai Székely* nu aparține aviatorilor mijlocii. El este un măiestru învingător al aierului, care cu deplină siguranță este stăpânul mașinei sale și arată, cum omul învinge aerul.

Asociația aviatorilor germani a invitat pe eminentul aviator ungar în Germania la raidul care va avea loc în luna lui August 1912. Actualmente *Székely* petrece în Berlin în aceasta afacere.

Acest *Mihai Székely* organizează sborul dela Arad, iar după acest sbor el va cutriera toate orașele mai mari din provincie. Sborul dela Rusaliu să nu se compare cu producția din anul trecut a lui *Csermák*, sfârșită cu eșec. *Székely* va duce cu el și pasageri și va produce un sbor model. Interesul și curiozitatea publicului în primul rând se manifestează față de sborul cu pasageri; *Mihai Székely* va duce cu sine în aier pe mai mulți inși, cu prețuri foarte moderate.

De sigur, că se vor arăta mulți doritori de a avea parte de agitațiile pe cari țile procură o călătorie în aier. Un ziarist și o domnișoară, ambii din Arad, s'au angajat să sboare cu *Székely*. Publicul din provincie se interesează foarte mult de sborul dela Rusaliu, iar în săptămâna aceasta comitetul organizator începe vânzarea biletelor. În tot cazul ar fi bine, dacă mai cu seamă publicul din provincie, s'ar îngriji cât mai curând de bilete, fiindcă mai târziu în urma învâlmășelii mari cu greu vor putea primi bilete.

Excelentul și renumitul pilot va prezenta publicului cele mai îndrăsnete producțiuni, petrecând în aier nu 5 sau 10 minute, ca și *Csermák*, ci timp mai îndelungat. E interesant, că *Székely* a primit mai multe scrisori din Arad în care mulți inși se înștiințează ca pasageri. Primul care va călători cu *Székely* va fi locotenentul de husari *Eugen Vadas*, din Arad. E foarte probabil, că excelentul pilot va sosi în Arad cu câteva zile mai înainte de Rusaliu, ca să examineze locul și probabil să facă și un sbor de încercare.

Un tânăr român

care a satisfăcut legea recrutării, cinstit, harnic și care pe lângă limba maternă știe vorbi și serie bine în limba germană, află aplicare în fabrica de hârtie „LETEA” Bacău (România).

Doritorii de a ocupa acest post, trebuie să aibă o serisoare cetibilă și frumoasă, iar ofertele să se serie cu mâna proprie, atât în românește cât și în nemțește.

Vând 20 drepturi de opțiune,

eventual și 20 acții vechi „BIHOREANA”. Opțiunile à 40 cor. Acțiunile după învoială. Adresa la „Românul”.

Un commis

din bransa ferăriei și 2 învățăcei din familie bună află aplicare imediată la **Stan Stoflea**, Szelistye (Săliște) com. Szeben.

Biserica gr-cat. din Feldru vinde dreptul de optare

după 5 acții dela „Albina”. A se adresa la **Ioan Timoc**, curator prim. bis. *Földru p. Kisilva* (com. Bistrița-Năsăud).

Un candidat de avocat

cu puțină praxă, care vorbește românește află aplicare momentană în cancelaria avocatului

Dr. Földes Béla,
Élesd, (Bihar m.)

În cancelaria subserisului află aplicare momentană

un candidat de avocat

cu praxă.

Dr. Alexandru Morariu
Elisapetopol (Erzsébetváros).

Gustați

Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”.

No 947.
fig. 1912

Dela oficial comunal Somfa.

Licitațiune minuendă.

În comuna Somfa pe baza incuviințării mai înalte în scopul renovării locuinței și cancelariei notariale se escrie licitație cu suma de 9999 cor. 80 fil. care se va ținea în 28 mai 1912 a. m. la 9 ore la casa comunală din Somfa.

Înainte de începerea licitației — ceice doresc a lua parte — sunt obligați a depune vadiul de 10% din suma întreagă în bani gata sau hârtii de valoare.

Se observă, că ce privește diferitele lucrări (ca făurit lemnărit, măsurit etc.) se primesc și oferte aparte pentru fiecare.

Lucrările au să se înceapă la prima Iunie a. c. și până la 1 Octomvrie a. c. să se termine.

Planurile și specificațiunea de spese, licitația respective și alte condițiuni cu privire la ducerea la îndeplinire a lucrărilor întreprinse — în orele oficioase — se pot vedea în cancelaria notarială din Somfa.

Somfa, 14 Mai 1912.

Schneider József
not. cerc.

Teodor Szabaila
jude comunal.

H. DURATZO
fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

POPPER Testvérek

MAGAZIN DE MODĂ — Arad str. Forray

Surprinde publicul cu cadouri extraordinare de Rusalii!

Toți artiștii aci înștrați de-o execuție admirabilă le socotește în 20 coroane.

Delin lănos, modern, în formă nouă pentru un întreg rând de laine.

- 1 talie de pânză ori batist brodată cu mătăasă,
- 1 velință de flanel pentru vară, tigru ori turcoască.
- 1 serviciu de cafea pentru 6 persoane.
- 1 păreche mănuși lungi de ață.
- 6 buc. băsmuluțe fine de mătăasă, batist, ori pânză.
- 1 umbrelă ori ploier negru fin.
- 1 val de pânză fină pentru 6 cămeși femecești.

Mare magazin de covoare și perdele.

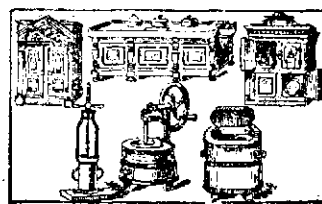
Expediare punctuală în provincie pe lângă ramburs.

50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.
Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevete și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători de carne din Ungaria, — se pun în circulație. Despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută reșinate. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

☞ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☜

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor
Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiunile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

== Sborul ==
dela Rusalii!

Székely
Mihály

maistrul aviaticci un-
gurești va organiza în
26 Mai n. 1912 d. a. la
orele 5

un sbor admirabil

pe câmpul alergărilor
de cai din Arad. Pro-
ducțiilor lui aparține:
sbor de înălțime, ateri-
saj și sbor cu pasageri.

Bilete se capătă înainte:

la Ifj. Klein Mór, Hanzu Nestor,
Maresch Gyula, Weisz Leó, Brun-
ner Béla, Pichler Sándor, Buchs-
baum és Társa, Hoffmann Sándor,
Juhász és Társa, Mault és Schrott,
Kerpel Izsó, Gutmann és Berger.

PREȚURILE:

Loje pentru 5 persoane 30 cor.,
loc de șezut pe tribună 5 cor.,
loc de șezut pe scaun 4 cor., lo-
cul II 2 cor., loc III 1 cor. loc IV
60 flieri.

26 Mai n.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine
asortat cu materiale uscate.
Intreprinde și execută tot felul
de lucrări aparținător acestei
branșe, aranjamente interne
și lucru pentru edificii ori
unde, și în ori ce stil, cu
::: prețuri moderate. :::

CIASORNICE, GIU-
VAERCALE, GRAMA-
: FOANE și PLĂCI :
cu plătire în rate, pe lângă
garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țară la

TOTH JÓZSEF,
orologier și chirometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu
garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit
și francat. Cele mai bune plăci românești de
gramofoane.

Cel mai frumos și cel mai ieftin
cadou și suvenir este inelul
cu litere alui Fischer, care se
poate lărgi și strânge, cu literă
după plac. — Prețul în bani
gata: inel de argint, aurit 2 cor.,
inel de aur 14 carate 5 cor. și
aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3
briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fl.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou pro-
duct higienic pentru
curățirea și înfrumusețarea
pielei.

Înlătură petele
galbene, bucele pri-
cinnite de înfierbin-
țeli, sgrăbunțe și
alte necurățenii de
piele. Crema aceasta
ziua se poate folosi
mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

„IANER” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună
la baluri, saloane și de zilnic
Iolos, care acoperă încrețiturile și e cu totul nestricăcioasă
în culorile: roză, albă și cremă. 1 cutie 1 coroană.

„IANER” săpun. 1 bucată 60 flieri.

„IANER” pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER” apă pentru gură. Bună pentru din-
ții scorburoși
gingeii burețeși, contra mirosului greu de gură. 1 stiolă
cor. 1.60, jum. stiolă 80 fl.

„IANER” esență pentru păr. Excelentă
pentru înlă-
turarea mătreței și contra căderii părului. 1 stiolă, 1
cor. 30 fl.

„IANER” pomadă pentru creșterea părului. —
1 teglă 2 coroane.

„IANER” vâpseală pentru păr pentru a
colora în
negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereușita
colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încă-
runțit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). Un
carton 4 coroane.

„IANER” apă, care face părul blond,

Pentru a vâpsi în timp scurt, în băi. aurii, părul blond
roșu, chiar și brunet ori negru. 1 stiolă 4 coroană.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele
lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și
se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui
Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

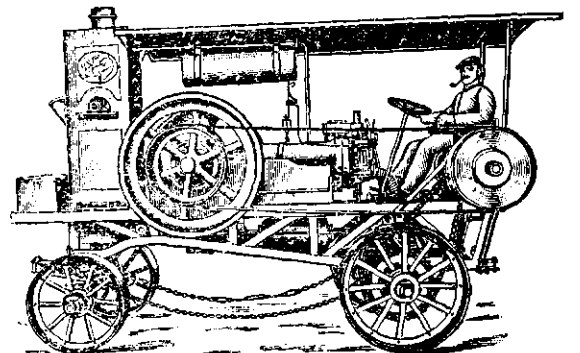
Gleichmann I.

atelier aranjat cu putere electrică

pentru repararea motoarelor și a mașinilor

DEVA, strada Aradului n-rul 7.

Primește spre reparare grabnică și conștiințioasă motoare, mașini cu aburi, mașini
de imblătit, precum și totfelul de mașini economice, instalațiuni de pompe pentru
vin, bere și fântâni, precum și aranjarea d u nou a conductului de apă. Execută tot-
felul de lucrări de arhitectură, precum: uși de fier, ferestre de fier, balcoane, gratii,
porți, trepte de fier și fiere pentru legatul pereților. Primește spre reparare specială
gramofoane, mașini de scris, biciclete și cumpen. Cu oferte de prețuri servesc la cerere.

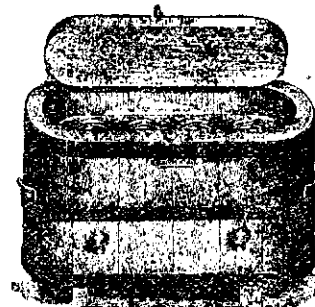
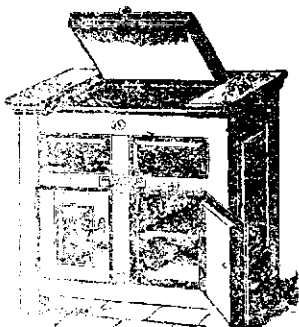

Dulapuri pentru gheață. Despre excelența dulapurilor mele de gheață se

poate oricine convinge deja la prima vedere, drept
acea recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8,
sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de
aceea ofer cea mai deplină garanță pentru calitatea lor bună. Nu-
măroase scrisori de mulțumită dovedese exactitatea afirmațiunii mele. **Gindert István**

Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungară, germană și franceză trimis gratuit.

SINGURA FIRMĂ
ROMÂNEASCĂ ÎN
ȚARĂ CARE

VOPSEȘTE,

CURĂȚEȘTE și

SPALĂ ALBITURI.

EUGEN JUNCAN,
ARAD, str.. JÓZSEF-FÓHERCEG 9
LUCRĂRI EXCELENTE, PREȚURI IEFTINE.

Distins cu medalia de aur la expoziția din Paris!

Cel mai bun cosmetic este

**CREMA
SĂPUNUL
PUDRA**

MARGIT

Cel mai bun și mai sigur mijloc în contra
beției se capătă la

BRAUN ERNŐ

Farmacia la „SFÂNTA TREIME“
Temesvár-Józsefváros, strada Bem nrul 30.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

■ **GHEȚELE** ■

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călătorilor aradani“, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: IUSTIN OLARIU.

ARAD, Szabadság-tér nr. 14.
(Filiale în PISKI și CERMEIU).

Hotel „Central“ în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

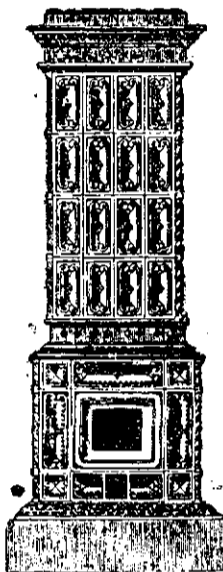
60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

Important pentru încălzire!

**Becker Károly
Deva.**

Oferă cele mai bune și mai cunoscute
**cupatoare de olane cari încălzesc
repede, căminuri și vetre de fierț,**
cele mai noi și mai moderne atât în
privința colorii cât și a stilului, dela cele
mai simple până la cele mai elegante cu
prețuri ieftine.

Orice reparări se execută grabnic.

THE VERA

American Shoe

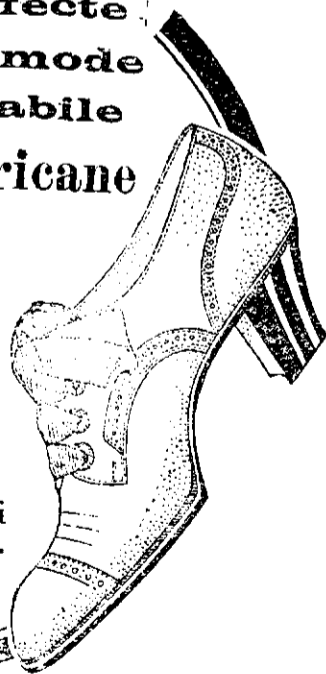
Cele mai perfecte

Cele mai comode

și mai durabile

ghete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

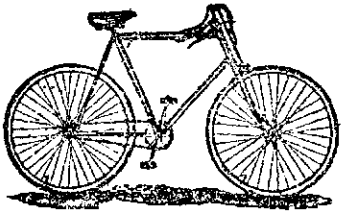
Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

BICICLETE

de renume mondial:

**THE CHAMPION
și PREMIER**

cu osie campanilă,

roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioră prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

marcocomerțiant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filliale: Boross-tér 4 și în Buda, II., Margit körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

Dacă stropesci cu „FORHIN“

I - ai mai puțină bătaie de cap,
II - a lucru mai puțin,
III - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN“-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La ori-ce brumă poți se stropesci, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordoipor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica „FORHIN“ BUDAPEST, VI., VÁCZI-ÚT 93.

Numărul telefonului 23.

Ujj János,

stabiliment industrial de cement,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
(Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj, plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

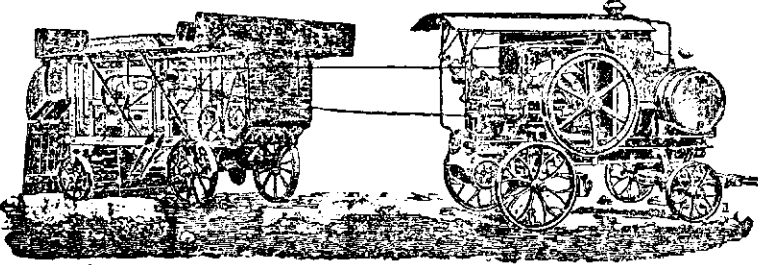
Acest stabiliment lucrează și proiecte de cheituieli și planuri pentru poduri de beton cu construcție de fer și pentru betonizarea trotoarelor.

Fabrica de mașini și
turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabrică

Șirul stâng al Begei nr. 11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt. Cilindrele se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori mașini o face în execuție solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: Cazane nouă pentru aburi și dulapuri p. locomobile. Ciselește și curăță cilindre pentru mori.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele. Pentru trânticia fiecei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

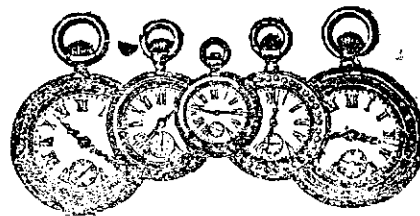
Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase **Koronagyémánt** Kaposvár, Fő-utca 22 T.

H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reisbergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a toffelul de
CIASORNICE

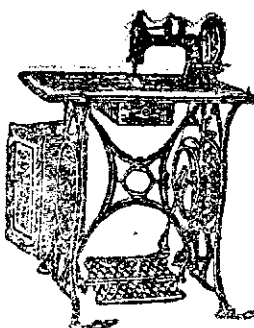
de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparațiile se execută prompt și cu garanță.

Georg Barthelmie

mechanic

Brașov, Strada Porții Nr. 41.
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafone, plăci, ace, hârtie de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu — Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Cu deslușiri servesc.

GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOU, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI**

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,
Sibiu, Târgul Fânului 7.
Execută:

cuptoare cu căhăli

În toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fierd din căhăli albe și vinețe.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comande primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Saizgasse) Nr.

Premiat în 1889 la Paris. 1866 la Budapesta și încă alte 6 distincții. Înființată la 1883. — Liferantul Tehnologiei reg. ung.

„UNIVERSAL“

fabrică de calapoade,
JUHÁSZ ANTAL, Békéscsaba

Măsură se ia la caz de lipsă după autopsie medicală. Despărțământ separat pentru Ortopedie. Ori-ce comande, chiar și după formă de gips. Fabricațiile mele sunt din lemn uscat, bine pregătite. Scânduri de lucrat, scaune, mese de croială și ace pentru ciobotari și pantofari.

Brevetele firmei »Universal« :

1. »Universal« pentru lărgirea încălțămintelor.
2. »Universal« calapoade, pentru cizme, mai ales ptu soldați, vânători și agricultori.
3. »Universal« mașini sistem nou.

Cereți CATALOG.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat !

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate : fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

Telefon Nr. 557.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de piane cesar regale

Temesvár-Józsefváros,

Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 13.

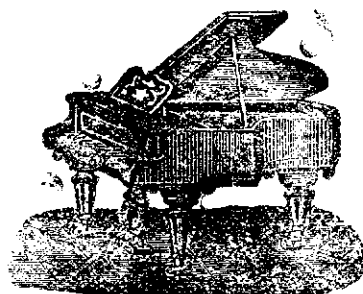
Liferează :

PIANE ȘI PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor cuvenit.

Catalog ilustrat la dorință trimis gratuit și porto franco.

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă :

GEORGE RUMMEL

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL”

— Insoțire economică ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisköküllő vm.)

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL”
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

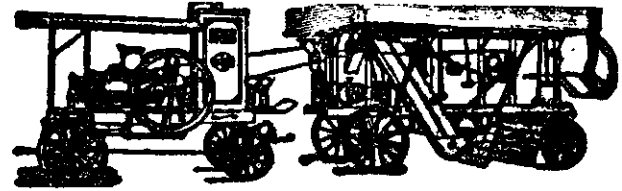
Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

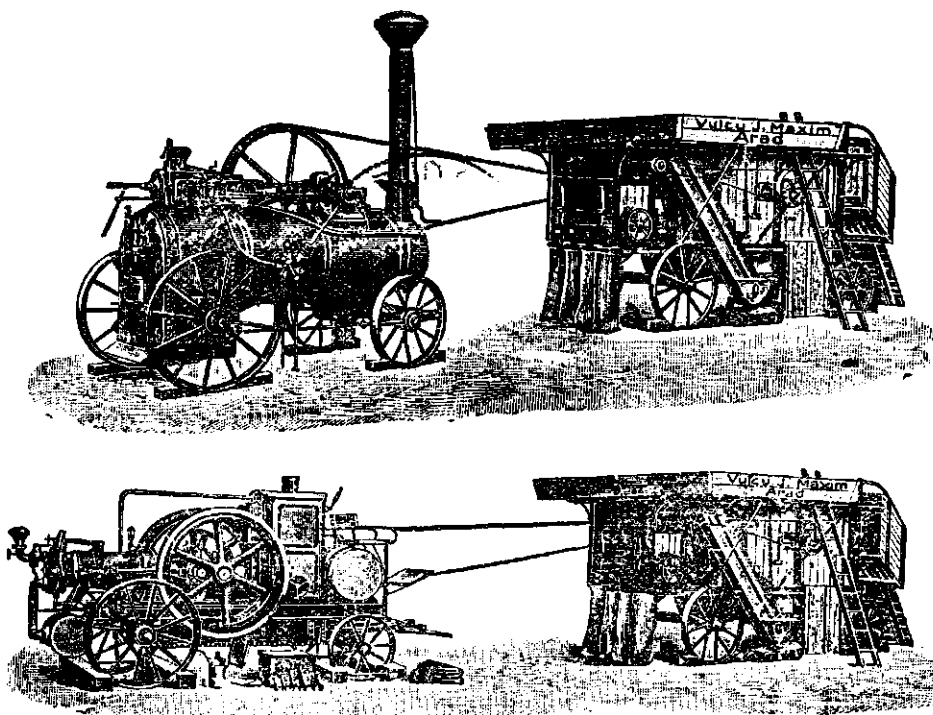
Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

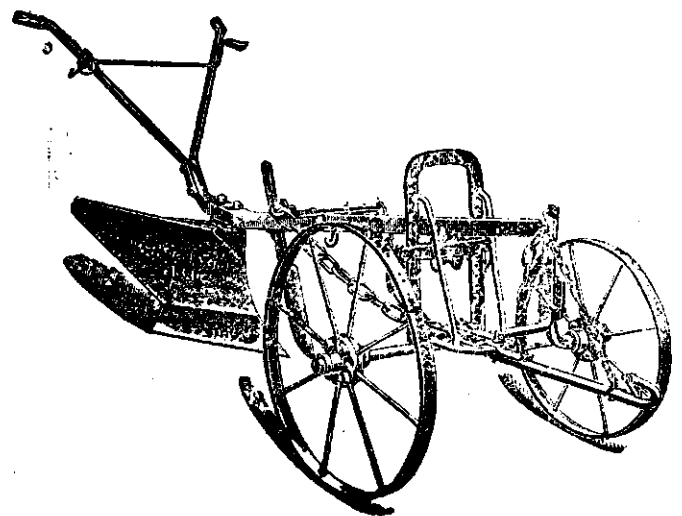
Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efectuează în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.